

**UCHWAŁA NR XLIV/489/2018
RADY MIEJSKIEJ W ŁASKU**

z dnia 20 kwietnia 2018 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łask na lata
2018 - 2022**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875, 2232, z 2018 r. poz. 130) i art. 16b, art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, 1985) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łask na lata 2018 - 2022, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr XXII/318/05 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 2 lutego 2005 r. w sprawie uchwalenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Łasku.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Łasku

Robert Bartosik

Załącznik do uchwały Nr XLIV/489/2018

Rady Miejskiej w Łasku

z dnia 20 kwietnia 2018 r.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łask na lata 2018 - 2022

SPIS TREŚCI

1.WSTĘP-----	5
2.METODA TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH-----	6
3.PODSTAWY PRAWNE W ZAKRESIE PLANOWANIA POLITYKI SPOŁECZNEJ W UNII EUROPEJSKIEJ -----	8
4.DOKUMENTY PROGRAMOWE POLITYKI SPOŁECZNEJ-----	9
5.UWARUNKOWANIA FORMALNO -PRAWNE -----	11
5. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY-----	13
6.STRUKTURA DEMOGRAFICZNA -----	16
6.1. OGÓLNA LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY ŁASK -----	16
6.2. STRUKTURA MIESZKAŃCÓW WG MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA -----	16
6.3. STRUKTURA MIESZKAŃCÓW WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKOWYCH -----	19
6.4. PRZESTRZENNE ROZMIESZCZENIE LICZBY MIESZKAŃCÓW WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKOWYCH-----	20
6.5. STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG WIEKU I PŁCI-----	26
6.6. MIESZKAŃCY GMINY W WIEKU POWYŻEJ 85 ROKU ŻYCIA-----	27
6.7. STRUKTURA MIESZKAŃCÓW GMINY WG EDUKACYJNYCH GRUP WIEKOWYCH -----	28
6.8. URODZENIA I ZGONY ORAZ PRZYROST NATURALNY -----	28
6.9. MAŁŻEŃSTWA I ROZWODY -----	29
6.10. MIGRACJE -----	30
7.SYSTEM EDUKACJI -----	31
7.1. PLACÓWKI OŚWIATOWE W GMINIE ŁASK-----	31
7.2. BAZA SPORTOWA I REKREACYJNA-----	33
7.3. WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI -----	33
8.ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY-----	34
9.ZDROWIE-----	36
10.KULTURA-----	38
11.BEZROBOCIE I RYNEK PRACY -----	40
11.1. OSOBY BEZROBOTNE -----	40
11.2. OSOBY POSZUKUJĄCE PRACY -----	41
11.3. PRZESTRZENNE ROZMIESZCZENIE OSÓB BEZROBOTNYCH -----	42
11.4. PROGRAMY I PROJEKTY REALIZOWANE DLA OSÓB BEZROBOTNYCH I POSZUKUJĄCYCH PRACY -----	45
12.SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH-----	46
12.1. OGÓLNA LICZBA OSÓB Z ORZECZONĄ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ-----	47
12.2. WIEK OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH-----	48
12.3. STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI -----	49
13.PRZEMOC W RODZINIE -----	50
13.1. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY-----	50
13.2. PUNKT KONSULTACYJNY -----	51

13.3 PROGRAMY EDUKACYJNO – TERAPEUTYCZNE -----	52
14.PROBLEMALKOHOLOWY I NARKOMANIA-----	53
14.1. PROBLEM ALKOHOLOWY -----	53
14.2. NARKOMANIA -----	55
15.WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ-----	57
15.1. ASYSTENT RODZINY -----	58
15.2. BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH-----	58
15.3. PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO -----	59
15.4. PIECZA ZASTĘPCZA -----	59
16.BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE-----	60
17.POMOC SPOŁECZNA -----	61
17.1. GOSPODARSTWA DOMOWE OBJĘTE POMOCĄ SPOŁECZNĄ -----	62
17.2. CHARAKTERYSTYKA DOMINUJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH-----	66
17.3. ŚWIADCZENIA PRYZNANE W RAMACH PROGRAMU „POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA” -----	67
17.4. PRACA SOCJALNA -----	68
17.5. USŁUGI OPIEKUŃCZE -----	69
17.6. ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE „RODZINA 500+”. -----	69
17.7. KARTA DUŻEJ RODZINY -----	69
18.INSTYTUCJONALNE ZASOBY POMOCY SPOŁECZNEJ-----	71
18.1. MIEJSKO – GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ -----	71
18.2. PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO -----	71
18.3. PUNKT KONSULTACYJNY -----	72
18.4.WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ-----	72
18.5. ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY -----	72
19.PROGNOZA ZMIAN -----	74
20.MONITORING I EWALUACJA -----	76
21.PLANOWANIE SPOŁECZNE W STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH -----	77
22.IDENTYFIKACJA CELU GENERALNEGO I PRIORYTETÓW -----	78
23.CELE STRATEGICZNE, KIERUNKI DZIAŁANIA I PRZEDSIĘWZIĘCIA -----	79
24.WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH-----	82
25.HARMONOGRAM, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJE STRATEGII, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA -----	85
26.RAMY FINANSOWE -----	91
27.SPIS TABEL-----	92
28.SPIS WYKRESÓW -----	93
29.SPIS MAP -----	94

CZĘŚĆ WSTĘPNA

**CZĘŚĆ WSTĘPNA ZAWIERA ELEMENTARNE INFORMACJE
DOTYCZĄCE ZASAD KONSTRUOWANIA DOKUMENTU.
PRZEDSTAWIONE W NIEJ ZOSTAŁY ASPEKTY PRAWNE,
BĘDĄCE PODSTAWĄ DZIAŁANIA SAMORZĄDU LOKALNEGO,
NA KTÓRYCH OPIERA SIĘ LOKALNA POLITYKA SPOŁECZNA**

1. WSTĘP

Przyjęcie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych jest zadaniem obli-gatoryjnym, przypisanym władzom gminy na mocy przepisów ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. O potrzebie stworzenia strategii decyduje także środowisko lokalne, które wykazuje duże zainteresowanie problemami społecznymi w swoim otoczeniu. Poniższy dokument:

- wytycza cele strategiczne projektowanych zmian,
- wytycza kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych,
- zajmuje się tworzeniem mechanizmów wzmacniających efektywność dokonywa-nych zmian,
- wskazuje na sposób realizacji podejmowanych przedsięwzięć,
- określa ramy finansowe,
- wyznacza wskaźniki realizacji działań.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych spełnia wymagania sta-wiane nowoczesnym, kompleksowym dokumentom strategicznym, wprowadzając podstawę do działań rozwojowych w perspektywie najbliższych lat. Niniejsza strategia zachowuje standardo-wy układ właściwy dla dokumentu i obejmuje następujące części:

- obszerną część diagnostyczną, w której opisano fundamentalne dziedziny polityki społecznej (J. Auleytner)¹ na terenie Gminy Łask: politykę ludnościową i rodzinną, politykę w dziedzinie zatrudnienia, płac, warunków i ochrony pracy, politykę mieszkaniową, politykę w zakresie ochrony zdrowia, politykę oświatową, politykę kultu-ralną, politykę w zakresie zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej, politykę w zakresie bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania szeroko rozumianym zjawiskom dezorganizacji społecznej oraz patologii społecznej;
- część prognostyczną, mającą na celu wskazanie głównych problemów Gminy Łask;
- część strategiczną wskazującą zidentyfikowane obszary strategicznej interwencji, od-powiadające im cele strategiczne i operacyjne oraz proponowane działania. Dla każ-dego z zaproponowanych działań, przedstawiono sugerowane wskaźniki, pozwalające na monitorowanie zmian, a także wskazano podmioty odpowiedzialne za prowadze-nie monitoringu;
- ramy finansowe działań w perspektywie do 2022 roku.

¹Auleytner J., Polska polityka społeczna. Ciągłość i zmiany. Warszawa 2004

2. METODA TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Przy tworzeniu strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Łask wybrano Metodę Aktywnego Planowania Strategii jako najbardziej odpowiednią dla efektywnego i wielokierunkowego przygotowania kierunków polityki społecznej. Planowanie społeczne oparte na tej metodzie bazuje na bezpośrednich wynikach diagnozy społecznej gminy oraz wiedzy ekspertów. Prezentacja wyników badań diagnostycznych dotyczących mieszkańców gminy, składa się z analizy dokumentów pozyskanych z następujących instytucji: Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy – Wydział Oświaty Kultury Promocji i Spraw Społecznych, Urząd Stanu Cywilnego, Zakład Gospodarki Mieszkaniowej, Łaski Dom Kultury, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji, Główny Urząd Statystyczny.

Proces konstruowania głównych kierunków polityki społecznej przebiegał według czterech etapów:

1. **Analiza problemów** - której celem było zidentyfikowanie głównych grup problemów i kwestii społecznych w gminie w oparciu o wyniki diagnozy oraz dostępne analizy dotyczące poszczególnych działów polityki społecznej i uporządkowanie ich w związku przyczynowo – skutkowe.
2. **Analiza głównych celów polityki społecznej** - które umożliwiły wskazanie i identyfikację strategicznych celów i ich wzajemnej zależności zgodnie z kryterium „cel – środek do jego osiągnięcia”. Celowi generalnemu strategii przypisano cele strategiczne oraz kierunki działań szczegółowych oraz wskazano tzw. przedsięwzięcia, które stanowią podstawę do projektowania projektów socjalnych oraz programów szczegółowych.
3. **Określenie wskaźników realizacji** - które umożliwiły wskazanie stopnia realizacji założonych celów w poszczególnych dziedzinach polityki społecznej. Założono, iż wskaźniki realizacji wskazują zakładaną wartość do osiągnięcia w horyzoncie czasowym do 2022 roku. Nie mniej monitoring i ewaluacja stopnia realizacji będzie dokonywana nie rzadziej niż raz w roku. Ze względu na fakt, że strategia będzie obowiązywała od 2018 roku pierwsza cenzura ewaluacyjna zostanie dokonana w roku 2019.
4. **Określenie ram finansowych** - które określają limit środków, które gmina zamierza przeznaczyć na realizację. Określenie ram finansowych na poziomie celów strategicznych poprzedzono analizą kosztów poszczególnych przedsięwzięć w ramach celów strategicznych możliwych źródeł finansowania oraz prognozą finansową na poszczególne lata realizacji strategii. W rozdziale pt. ramy finansowe zawarto adnotacje, iż zastrzega się możliwość dokonywania korekt

ram finansowych ze względu na możliwość dostępności środków finansowych własnych oraz zewnętrznych ze względu na fakt, iż określone ramy finansowe opierają się wyłącznie na prognozie finansowej, która może ulec zmianie.

Wychodząc naprzeciw problemom, władze samorządowe realizujące zadania własne wynikające z wielu ustaw i rozporządzeń, przeprowadziły proces planowania społecznego: od inwentaryzacji zjawisk i problemów społecznych poprzez ich diagnozę do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, która stanowi wyznacznik i podstawę do dalszego planowania społecznego w postaci gminnych programów i projektów z zakresu polityki społecznej.

Naczelną przesłanką przygotowania strategii była koncepcja zrównoważonego rozwoju społecznego i aktywnej polityki społecznej. Ta pierwsza nakazuje brać pod uwagę w trakcie planowania społecznego wszystkie obszary polityki społecznej. Natomiast aktywna polityka społeczna oznacza opracowanie i wdrażanie wygenerowanych w procesie planowania społecznego aktywnych form oddziaływania na zidentyfikowane grupy problemowe.

3. PODSTAWY PRAWNE W ZAKRESIE PLANOWANIA POLITYKI SPOŁECZNEJ W UNII EUROPEJSKIEJ

W ramach polityki strukturalnej i Europejskiego Funduszu Społecznego istnieją regulacje podejmowane przez Radę, Parlament i Komisję Europejską, dotyczące Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej oraz polityki społecznej i wsparcia społecznego:

- Rozporządzenie (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku określające wspólne zasady, przepisy i normy dotyczące wdrażania pięciu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych;
- Rozporządzenie (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku określające zadania Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), w tym zakres udzielanego wsparcia, przepisy szczególne i rodzaje wydatków kwalifikujących się do objęcia wsparciem;
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006;
- Rozporządzenie (UE) Nr 1304/2013 określające specyficzne postanowienia dotyczące działań, które mogą być wspierane przez EFS.

4. DOKUMENTY PROGRAMOWE POLITYKI SPOŁECZNEJ

Na poziomie europejskim i międzynarodowym:

1. „Europa 2020” jest nową strategią gospodarczą Unii Europejskiej zastępującą Strategię Lizbońską. Strategia „Europa 2020” skupia się wokół trzech powiązanych ze sobą priorytetów:

- 1) Rozwój inteligentny (rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji).
- 2) Rozwój zrównoważony (wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej).
- 3) Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu (wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną).

2. Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych ratyfikowana przez Prezydenta Polski w roku 2012 ma na celu popieranie, ochronę i zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności. Dokument kładzie nacisk na prowadzenie konsultacji z osobami niepełnosprawnymi w zakresie spraw związanych z osobami niepełnosprawnymi oraz angażowanie tych osób, w tym niepełnosprawnych dzieci, w te procesy, za pośrednictwem reprezentujących je organizacji.

Na poziomie krajowym:

1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030”, której głównym celem jest rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia, szczególnie osób z grup będących w gorszym położeniu na rynku pracy, rozwój ekonomii społecznej, kształcenie ustawiczne, poprawę dostępności zasobów mieszkaniowych, wsparcie rodzin w opiece nad dzieckiem, rozwój form i metod pracy z rodziną w kryzysie, wprowadzenie nowych form opieki nad osobami niepełnosprawnymi, tworzenie modelu kompleksowego wsparcia osób starszych.

2. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL), której głównym celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

3. Krajowy Program Reform (KPR), jest to kluczowy element wdrażania „Europy 2020”, którego głównym celem jest budowa trwałych podstaw wzrostu gospodarczego, przy łączeniu celów unijnych z priorytetami krajowymi.

4. Krajowy Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 (MRPiPS). Celem głównym Programu jest ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez działania zmierzające do zwiększenia aktywności społecznej, oraz zwiększenia gotowości do podejmowania pracy, a tym samym poprawy poziomu zatrudnienia. W programie wskazano pięć celów operacyjnych:

- 1) Usługi dla aktywności i profilaktyki – ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży
- 2) Gwarancje dla przyszłości młodzieży – stworzenie szansy dla młodzieży na wejście na rynek pracy
- 3) Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko
- 4) Zapobieganie niepewności mieszkaniowej,
- 5) Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni.

Inne działania i programy rządowe:

- 1) Wsparcie dla bezrobotnych najbardziej oddalonych od rynku pracy (MRPiPS),
- 2) Wsparcie rodzin z dziećmi oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (MRPiPS),
- 3) Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu poprzez wspieranie aktywności organizacji pozarządowych (MRPiPS),
- 4) Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych (MRPiPS),
- 5) Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego młodzieży (MRPiPS/OHP),
- 6) Wspieranie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej poprzez zapewnienie funkcjisocjalnej szkoły (MEN),
- 7) Wsparcie dla opiekunów osób niepełnosprawnych (MRPiPS),
- 8) Rozwój sektora ekonomii społecznej (MRPiPS),
- 9) Pomoc państwa w zakresie dożywiania (MRPiPS).

Na poziomie regionalnym:

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego do 2020 roku. Określono w niej wizję oraz misję regionu, a także wyznaczono cele strategiczne. Wizja regionu brzmi: „Region spójny terytorialnie i wizerunkowo, kreatywny i konkurencyjny w skali kraju i Europy, o najlepszej dostępności komunikacyjnej, wyróżniający się atrakcyjnością inwestycyjną i wysoką jakością życia”. Takiej wizji rozwoju odpowiada misja regionu łódzkiego zorientowana na „Prowadzenie zintegrowanej i terytorialnie ukierunkowanej polityki zrównoważonego rozwoju, opartej na współpracy gospodarczej, budowaniu więzi społecznych oraz tożsamości regionalnej”. Cel strategiczny to: „Region wykorzystujący potencjał endogeniczny do rozwoju inteligentnej gospodarki, oparty na kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców”. Określono w nim 3 cele operacyjne oraz kierunki działań: Cel operacyjny 1: „Zaawansowana gospodarka wiedzy innowacji”; Cel operacyjny 2: „Nowoczesny kapitał ludzki i rynek pracy”; Cel operacyjny 3: „Zintegrowane środowisko przedsiębiorczości dla rozwoju gospodarki”. W celu operacyjnym 2, określono 2 kierunki działań: „Kształtowanie i rozwój kadr dla gospodarki innowacyjnej” oraz „Kształtowanie aktywnych postaw na rynku pracy”.

Na poziomie lokalnym:

Strategia Rozwoju Gminy Łask na lata 2014-2020. Celem głównym rozwoju Gminy Łask jest: „Zapewnienie mieszkańcom wysokiego poziomu życia poprzez rozwój przedsiębiorczości, infrastruktury społecznej i technicznej, a także zachowanie unikalnych walorów środowiska naturalnego”. Cel główny przekłada się na cele strategiczne, a te na cele cząstkowe. Cele strategiczne zawarte w dokumencie to: „Wsparcie rozwoju gospodarczego w Gminie Łask”, „Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez rozbudowę infrastruktury społecznej i technicznej”, „Zachowanie unikalnych walorów środowiska naturalnego”. Z punktu widzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych najważniejsze cele cząstkowe zawarte w Dokumencie Strategii Rozwoju to: „Kształtowanie w społeczności gminy postaw przedsiębiorczych”, „Kształcenie ustawiczne osób bezrobotnych”, „Wsparcie dla nowo powstających przedsiębiorstw”, „Budowa i modernizacja bazy kulturalnej, oświatowej i sportowej”.

5. UWARUNKOWANIA FORMALNO -PRAWNE

Zdania z zakresu polityki społecznej zostały podzielone pomiędzy administrację centralną oraz władze samorządowe różnych szczebli. W przypadku jednostek gminy, pomoc społeczna stanowi jedną z kluczowych i wymagających polityk publicznych, która wymaga uwzględnienia w długofalowych planach działań. Podstawy prawne do przygotowania strategii zostały sformułowane w ustawie o pomocy społecznej. Zgodnie z artykułem 16b ust. 1 gminy oraz powiaty są zobligowane do przyjęcia strategii rozwiązywania problemów społecznych. Z kolei samorząd województwa został zobowiązany do przyjęcia strategii dotyczącej polityki społecznej.

Ze względu na szeroki zakres problemowy dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych faktyczne podstawy całego systemu oraz planowane działania wynikają z przepisów szeregu szczegółowych aktów prawnych, do których należą:

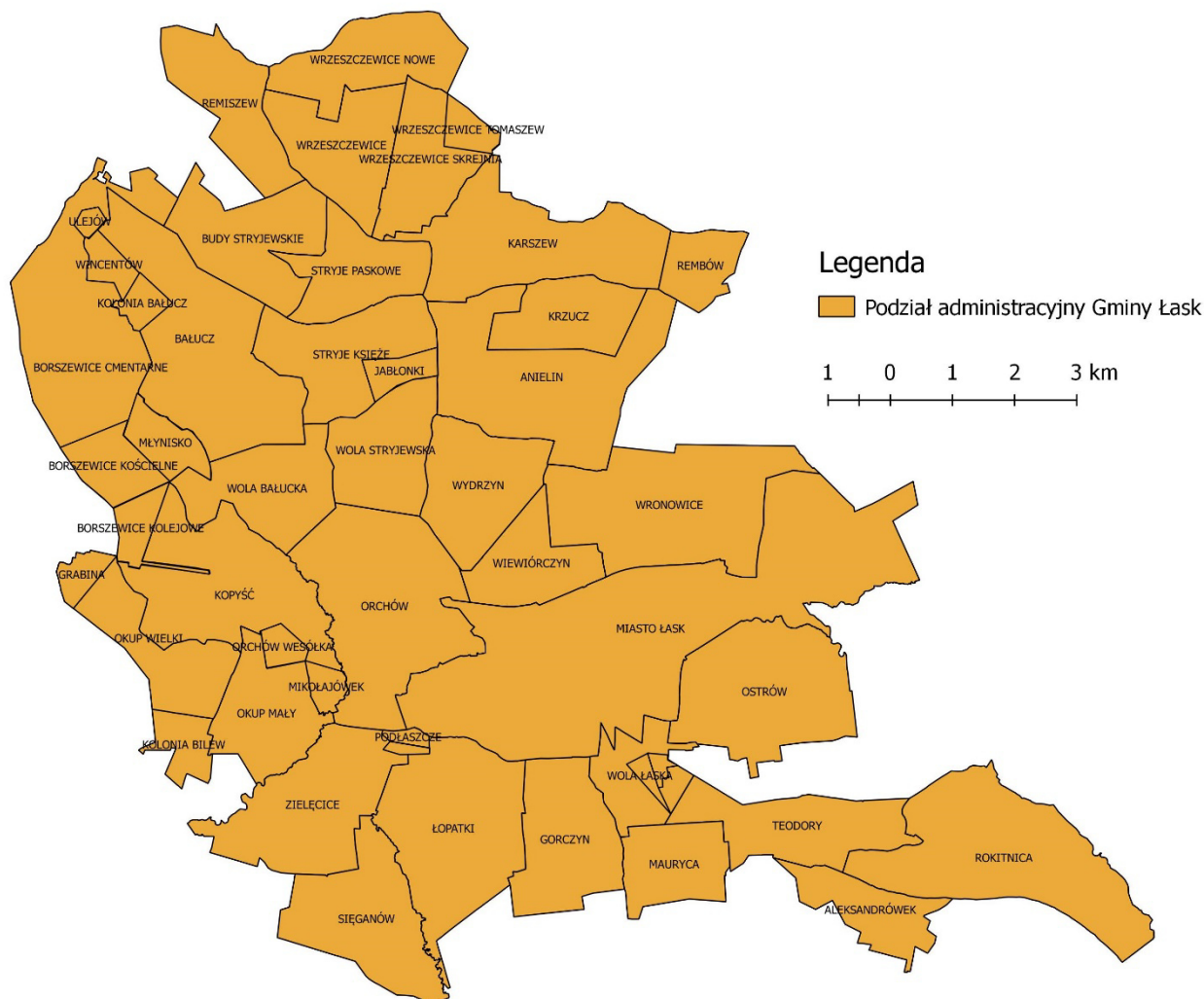
1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym;
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej;
3. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych;
4. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym;
5. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
6. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych;
7. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego;
8. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
9. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
10. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
11. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
12. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
13. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
14. Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty;
15. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci;
16. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny;
17. Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

DIAGNOZA

5. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Łask położona jest w zachodniej części województwa łódzkiego, w powiecie łaskim. Jest to gmina miejsko – wiejska. W skład gminy wchodzi: Miasto Łask oraz 48 miejscowości wiejskich: Aleksandrówek, Anielin, Bałucz, Borszewice Cmentarne, Borszewice Kolejowe, Borszewice Kościelne, Budy Stryjowskie, Gorczyn, Grabina, Jabłonki, Karszew, Kolonia Bałucz, Kolonia Bilew, Kopyść, Krzucz, Łopatki, Łopatki – Cegielnia, Mauryca, Mikołajówek, Młynisko, Okup Mały, Okup Wielki, Orchów, Orchów-Wesółka, Ostrów, Orchów-Osiedle, Podłaszcz, Rembów, Remiszew, Rokitnica, Sięganów, Stryje Księżę, Stryje Paskowe, Teodory, Teodory – Osiedle, Ulejów, Wiewiórczyn, Wincentów, Wola Bałucka, Wola Łaska, Wola Stryjowska, Wronowice, Wrzeszczewice, Wrzeszczewice Nowe, Wrzeszczewice–Skrejnina, Wrzeszczewice – Tomaszew, Wydrzyn, Zielęcice. Ze względu na swoje położenie miasto jest ważnym węzłem komunikacyjnym zarówno dla ruchu samochodowego jak i kolejowego.

Mapa 1. Podział administracyjny Gminy Łask

Źródło: opracowanie własne

Gmina Łask zajmuje powierzchnię 14 537 ha, stanowiąc 23,5% powierzchni powiatu. Miasto Łask to obszar 1567 ha (10,8% powierzchni gminy), a tereny wiejskie to 12970 ha (89,2% powierzchni gminy). Największy obszar zajmują użytki rolne – niemal 70% powierzchni gminy, kolejno grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, zajmujące 19,6% oraz tereny zabudowane – 9,4% w gminie.

Tabela 1. Powierzchnia użytkowa (ha) Gminy Łask

Nazwa	Powierzchnia ogółem	Użytki rolne	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	Grunty pod wodami	Grunty zabudowane i zurbanizowane	Nieuzytki	Tereny różne
Powiat łaski	61 823	43 411	14 076	272	2 934	607	523
Gmina Łask	14 537	10 079	2 856	57	1 364	172	9
% powierzchni w powiecie	23,5	16,3	4,6	0,1	2,2	0,3	0,0
% powierzchni w gminie	100,0	69,3	19,6	0,4	9,4	1,2	0,1
Miasto Łask	1 567	527	295	17	696	25	7
% powierzchni	10,8	33,6	18,8	1,1	44,4	1,6	0,4
Łask-obszar wiejski	12 970	9 552	2 561	40	668	147	2
% powierzchni	89,2	65,7	17,6	0,3	4,6	1,0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

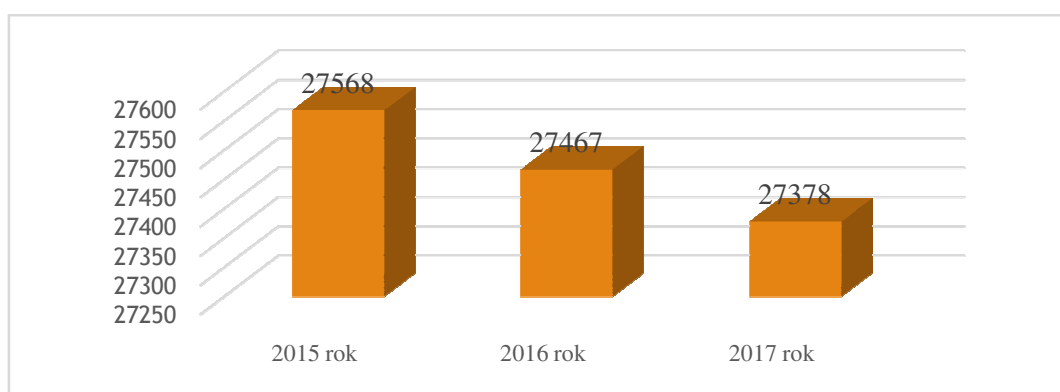
6. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA

Dane dotyczące rozdziału „Struktura demograficzna” pochodzą z Urzędu Miejskiego w Łasku – Wydziału Oświaty, Kultury Promocji i Spraw Obywatelskich. W opracowanej Strategii, wyszczególniono liczbę mieszkańców ze względu na ekonomiczne grupy wiekowe², pokazano na mapach odsetkowych rozmieszczenie liczby mieszkańców wg miejscowości zamieszkania, określono liczbę urodzeń, zgonów oraz wyznaczono na tej podstawie wskaźnik przyrostu naturalnego, a także określono liczbę zawartych małżeństw i rozwodów.

6. 1. OGÓLNA LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY ŁASK

W 2015 roku gminę zamieszkiwało 27 568 osób. W 2017 roku liczba mieszkańców zmniejszyła się do 27 378 osób. Łącznie ubyło w badanych latach 101 osób.

Wykres 1. Liczba ludności Gminy Łask w latach 2015 - 2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych USC

6. 2. STRUKTURA MIESZKAŃCÓW WG MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA

Stolicą gminy jest Miasto Łask, w którym w 2017 roku mieszkało 17 063 mieszkańców, stanowiąc 62,3% ogółu mieszkańców gminy. Udział procentowy ludności w każdej z wsi stanowił do 3,1% w ogólnej liczbie mieszkańców. Największymi miejscowościami pod tym względem były: Wronowice - 860 osób (3,1%), Orchów - 714 osób (2,6%), Wiewiórczyn - 688 osób, 2,5% i Okup Mały - 625 osób, 2,3%. Z kolei najmniejsze miejscowości (do 0,5% w ogólnej liczbie mieszkańców) to: Aleksandrówek, Bałucz, Borszewice Cmentarne, Borszewice Kolejowe, Budy Stryjowskie, Grabina, Jabłonki, Karszew, Kolonia Bałucz, Kolonia Bilew, Krzucz, Łopatki –

²Ekonomiczne grupy wiekowe, to grupy ludności z uwagi na wiek zdolności do pracy tj. wiek przedprodukcyjny, czyli osoby młode do 17 roku życia, wiek produkcyjny, czyli kobiety od 18 do 59 roku życia i mężczyźni od 18 do 64 roku życia oraz wiek poprodukcyjny w przypadku kobiet powyżej 60 roku życia i mężczyzn powyżej 65 roku życia.

Cegielnia, Mauryca, Mikołajówek, Młynisko, Orchów-Wesołka, Podłaszcz, Rembów, Remiszew, Stryje Paskowe, Teodory-Osiedle, Ulejów, Wincentów, Wola Stryjewska, Wrzeszczewice, Wrzeszczewice Nowe, Wrzeszczewice – Skrejn, Wrzeszczewice – Tomaszew, Zielęcice.

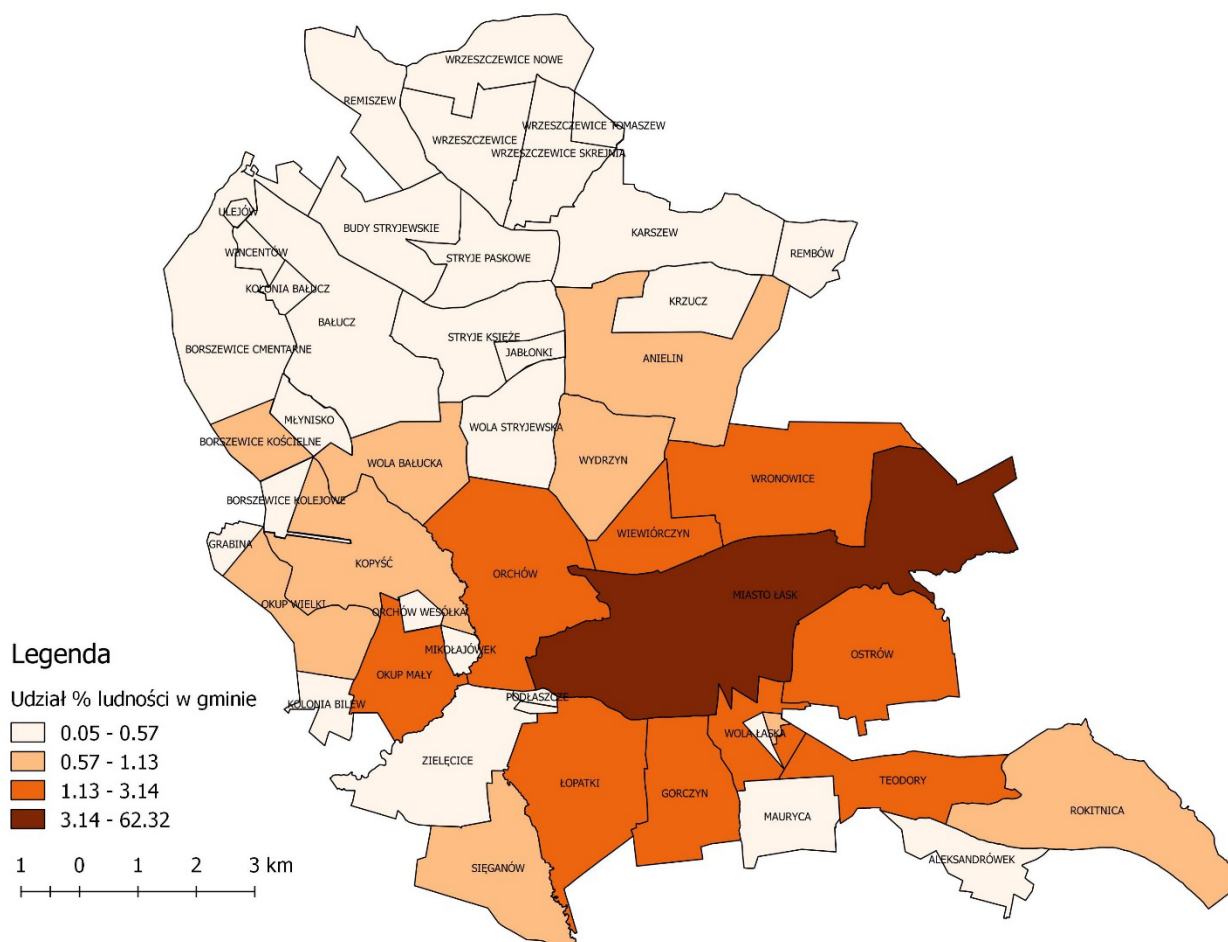
Tabela 2. Liczba mieszkańców Gminy Łask wg miejscowości zamieszkania w latach 2015-2017

Miejscowość	2015 rok		2016 rok		2017 rok	
	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%
Łask	17386	63,1	17200	62,6	17063	62,3
Aleksandrówek	114	0,4	115	0,4	114	0,4
Anielin	248	0,9	253	0,9	258	0,9
Bałucz	88	0,3	89	0,3	89	0,3
Borszewice Cmentarne	134	0,5	135	0,5	139	0,5
Borszewice Kolejowe	42	0,2	41	0,1	42	0,2
Borszewice Kościelne	220	0,8	218	0,8	214	0,8
Budy Stryjowskie	119	0,4	119	0,4	122	0,4
Gorczyń	436	1,6	459	1,7	461	1,7
Grabina	62	0,2	63	0,2	63	0,2
Jabłonki	49	0,2	48	0,2	46	0,2
Karszew	138	0,5	135	0,5	131	0,5
Kolonia Bałucz	146	0,5	143	0,5	146	0,5
Kolonia Bilew	93	0,3	98	0,4	98	0,4
Kopyś	271	1,0	271	1,0	283	1,0
Krzucz	111	0,4	114	0,4	113	0,4
Łopatki	423	1,5	424	1,5	429	1,6
Łopatki – Cegielnia	97	0,4	98	0,4	96	0,4
Mauryca	101	0,4	105	0,4	112	0,4
Mikołajówek	62	0,2	64	0,2	68	0,2
Młynisko	90	0,3	88	0,3	84	0,3
Okup Mały	621	2,3	627	2,3	625	2,3
Okup Wielki	226	0,8	228	0,8	229	0,8
Orchów	731	2,7	726	2,6	714	2,6
Orchów- Wesołka	14	0,1	15	0,1	15	0,1
Ostrów	445	1,6	456	1,7	474	1,7
Orchów-Osiedle	287	1,0	289	1,1	292	1,1
Podłaszcz	114	0,4	116	0,4	112	0,4
Rembów	52	0,2	50	0,2	49	0,2
Remiszew	105	0,4	104	0,4	103	0,4
Rokitnica	288	1,0	288	1,0	294	1,1
Sięganów	267	1,0	278	1,0	280	1,0
Stryje Księż	150	0,5	156	0,6	157	0,6
Stryje Paskowe	127	0,5	124	0,5	119	0,4

Teodory	436	1,6	437	1,6	444	1,6
Teodory – Osiedle	58	0,2	59	0,2	61	0,2
Ulejów	35	0,1	35	0,1	36	0,1
Wiewiórczyn	697	2,5	694	2,5	688	2,5
Wincentów	55	0,2	55	0,2	54	0,2
Wola Bałucka	186	0,7	186	0,7	184	0,7
Wola Łaska	505	1,8	510	1,9	521	1,9
Wola Stryjewska	134	0,5	136	0,5	139	0,5
Wronowice	837	3,0	851	3,1	860	3,1
Wrzeszczewice	136	0,5	136	0,5	136	0,5
Wrzeszczewice Nowe	56	0,2	57	0,2	57	0,2
Wrzeszczewice – Skrejnja	128	0,5	125	0,5	119	0,4
Wrzeszczewice – Tomaszew	37	0,1	37	0,1	38	0,1
Wydrzyn	319	1,2	319	1,2	309	1,1
Zielęcice	92	0,3	93	0,3	98	0,4
Razem	27568	100	27467	100,0	27378	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych USC

Mapa 2. Udział procentowy (%) ludności Gminy Łask w miejscowości zamieszkania w 2017 roku

Źródło: opracowanie własne

Analiza dynamiki zjawiska wskazała miejscowości, w których nastąpił spadek liczby mieszkańców w badanym czasookresie 2015-2017. Prócz miasta, którym liczba mieszkańców zmniejszyła się o 323 osoby, zmiany te dokonały się również w: Borszewicach Kościelnych, Jabłonkach, Karszewie, Łopatkach – Cegielni, Młynisku, Orchowie, Podłaszczu, Rembowie, Remiszewie, Stryjach Paskowych, Wiewiórczynie, Wincentowie, Woli Bałuckiej, Wrzeszczewicach-Skrejni i Wydrzynie. W pozostałych miejscowościach liczba mieszkańców uległa zwiększeniu, przy czym największe zmiany liczbowe osób dokonały się w Ostrowie (29 osób więcej), Górczynie (25 osób więcej) i Wronowicach (23 osoby więcej).

6. 3. STRUKTURA MIESZKAŃCÓW WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKOWYCH

Zagadnienia dotyczące liczby mieszkańców wg ekonomicznych grup wiekowych są szczególnie ważne dla formułowania odpowiednich regionalnych polityk np. rynku pracy. W analizie procesu starzenia się ludności ważne jest określenie relacji pomiędzy ludnością w wieku nieprodukcyjnym (czyli przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) oraz ludnością produkcyjną dla właściwego funkcjonowania systemu zabezpieczeń społecznych.

Z danych statystycznych Urzędu Stanu Cywilnego w Łasku wynika, że odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym na terenie gminy jest niższy niż odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Wg danych z 2015 roku osoby w wieku 0-17 lat stanowiły 17,0%. Odsetek tych mieszkańców wzrósł do 17,2% w 2017 roku. Udział procentowy osób starszych powyżej 60 roku życia w przypadku kobiet i powyżej 65 roku życia w przypadku mężczyzn wzrósł z 20,4% w 2015 roku do 22,0% w 2017 roku. Widać wyraźnie, że wyższe jest tempo wzrostu odsetka osób starszych niż grupy osób młodych. Ważnym zagadnieniem są relacje pomiędzy odsetkiem osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym, a miejscem zamieszkania w strukturze miasto-wieś. W latach 2015-2017 w mieście odsetek osób 0-17 lat utrzymywał się na stałym i niskim poziomie wynoszącym 15,7%. Z kolei odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wzrósł z 22,4% w 2015 roku do 24,6% w 2017 roku. W przypadku osób w wieku przedprodukcyjnym, które zamieszkują obszary wiejskie gminy, odsetek tej grupy utrzymywał się na stałym poziomie 19,6%. Zadowalającym jest fakt, że odsetek osób młodych nadal pozostaje wyższy niż odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, który w 2017 roku wynosił 17,8%. Szybkie jest jednak jego tempo wzrostu. Należy więc monitorować sytuację demograficzną w gminie, zarówno w obszarze miasta jak i wsi.

Tabela 3. Ekonomiczne grupy wiekowe mieszkańców Gminy Łask w latach 2015-2017

	Jednostka	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny		
		L.osób	%	L.osób	%	L. osób	%	Razem
2015 rok	Miasto Łask	2726	15,7	10757	61,9	3903	22,4	17386
	Obszary wiejskie	1970	19,4	6487	63,7	1725	16,9	10182
	Razem	4696	17,0	17244	62,6	5628	20,4	27568
2016 rok	Miasto Łask	2696	15,7	10448	60,7	4056	23,6	17200
	Obszary wiejskie	2007	19,6	6463	62,9	1797	17,5	10267
	Razem	4703	17,1	16911	61,6	5853	21,3	27467
2017 rok	Miasto Łask	2672	15,7	10192	59,7	4199	24,6	17063
	Obszary wiejskie	2024	19,6	6460	62,6	1831	17,8	10315
	Razem	4696	17,2	16652	60,8	6030	22,0	27378

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych USC

6. 4. PRZESTRZENNE ROZMIESZCZENIE LICZBY MIESZKAŃCÓW WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKOWYCH

Dane statystyczne wskazały na utrzymujący się w badanym czasookresie stały i niski odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym na terenie Miasta Łask, co wskazały już poprzednie analizy. Dane wskazały również, że w podanych niżej miejscowościach odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym był na niskim poziomie od 6,7% do 12,9%. Taki wskaźnik odnotowano we wsiach: Orchów-Wesołka, Ulejów i Wrzeszczewice Nowe. Nieco wyższy wskaźnik pomiędzy 13,0% a 19,2%, uzyskano w kilkunastu miejscowościach, przy czym niekorzystną sytuację mają te miejscowości, w których równocześnie odsetek osób w wieku starszym przewyższa odsetek osób przedprodukcyjnych. Należą do nich: Borszewice Kościelne, Okup Wielki, Podłaszcz i Wiewiórczyn. Najlepszą sytuację demograficzną mają wsie, w których odsetek osób młodych jest na poziomie powyżej 19,3%, jest to wskaźnik rosnący (lub na stałym, poziomie) i jednocześnie przewyższa odsetek osób starszych. Należą do nich: Aleksandrówek, Anielin, Gorczyn, Grabina, Młynisko, Ostrów, Teodory, Wincentów, Wola Łaska, Wrzeszczewice, Wrzeszczewice – Tomaszew i Wydrzyn.

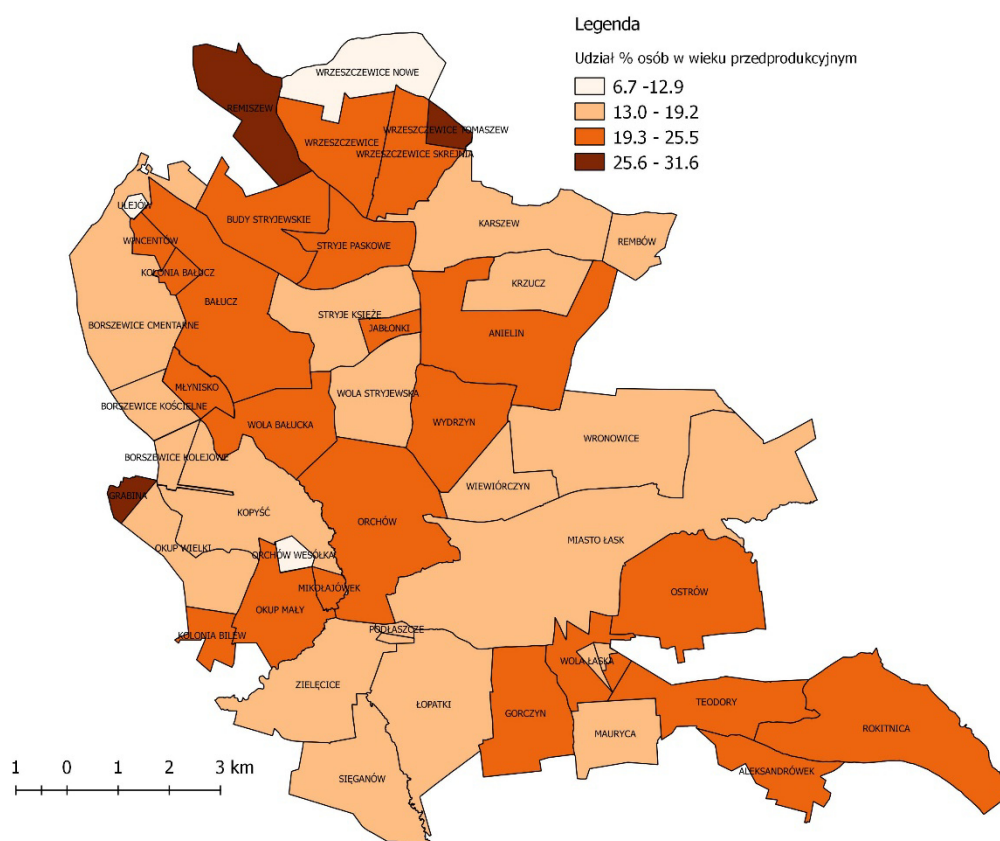
Istotną kwestią jest wykaz miejscowości, w których odnotowano w badanych latach najmniejszy odsetek osób w wieku produkcyjnym. W 2017 roku udział procentowy poniżej 54,4% posiadały wsie: Aleksandrówek, Jabłonki, Kolonia Bilew i Wrzeszczewice – Tomaszew. Najbardziej korzystną sytuację pod tym względem tj. udział procentowy wynoszący 86,7% miała wieś Orchów-Wesołka. Jest to jednak miejscowość o najmniejszej liczbie mieszkańców. Blisko

70% osób w wieku produkcyjnym posiadały także wsie: Karszew, Mikołajówek, Orchów-Osiedle, Rembów, Stryje Paskowe i Wydrzyn.

Ostatnią lecz najbardziej istotną kwestią jest analiza osób w wieku poprodukcyjnym, zamieszkałych na terenach wiejskich gminy. Odsetek osób w wieku starszym wzrasta niemal w każdej z miejscowości gminy lub też utrzymuje się na podobnym poziomie (przy wahaniach do 1 punktu procentowego), przy czym wyjątek stanowi kilka miejscowości do których należą: Borszewice Kolejowe, Młynisko, Orchów – Wesółka, Ostrów, Rembów i Wola Stryjewska. W przypadku wymienionych miejscowości nastąpił znaczny spadek udziału osób w wieku poprodukcyjnym. Dalsza analiza danych pozwoliła na wskazanie tych miejscowości, w których odsetek osób starszych jest najwyższy w gminie i wykazuje tendencję rosnącą (analiza za lata 2015-2017). Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym wynoszący powyżej 24,3% (w jednym z badanych lat) wraz z tendencją rosnącą tegoż odsetka odnotowano w miejscowościach: Jabłonki, Kolonia Bilew, Okup Wielki, Podłaszcz, Wrzeszczewice Nowe.

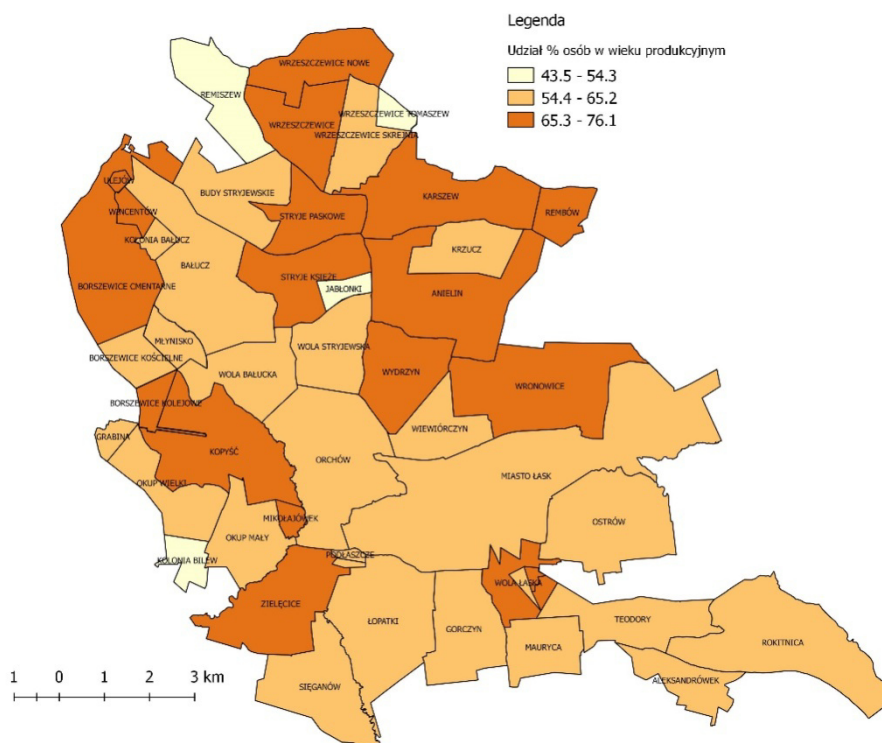
Przestrzenne rozmieszczenie opisanego zjawiska, przedstawiają mapy odsetkowe. Na mapach pokazano rozmieszczenie udziałów procentowych mieszkańców wg ekonomicznych grup wiekowych wraz z dynamiką zjawiska w latach 2015-2017.

Mapa 3. Udział procentowy mieszkańców poszczególnych miejscowości Gminy Łask w wieku przedprodukcyjnym w 2015 roku

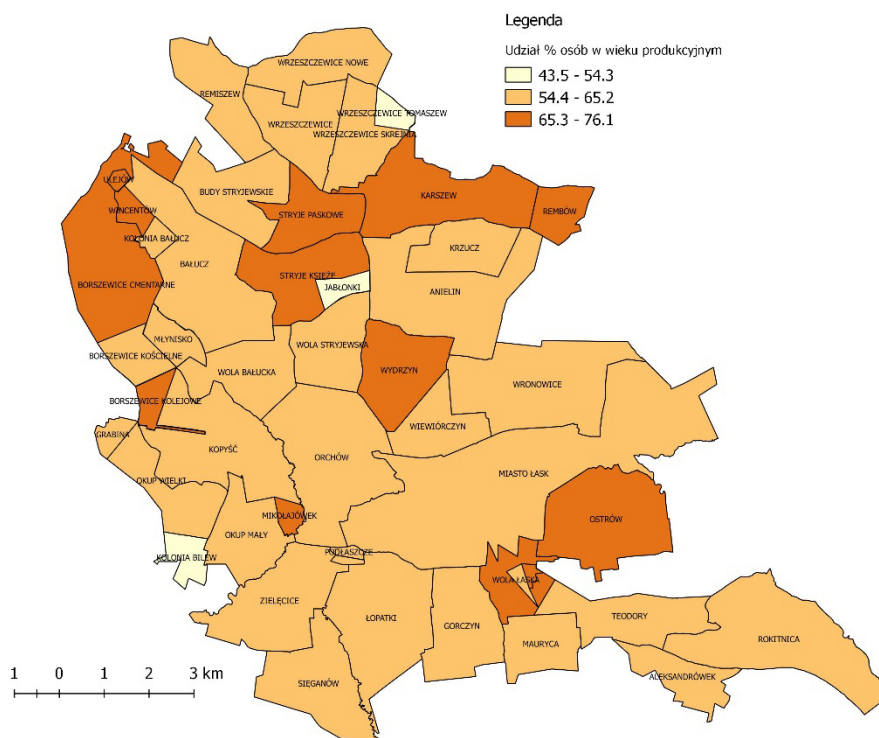
Źródło: opracowanie własne

Mapa 6. Udział procentowy mieszkańców poszczególnych miejscowości Gminy Łask w wieku produkcyjnym w 2015 roku

Źródło: opracowanie własne

Mapa 7. Udział procentowy mieszkańców poszczególnych miejscowości Gminy Łask w wieku produkcyjnym w 2016 roku

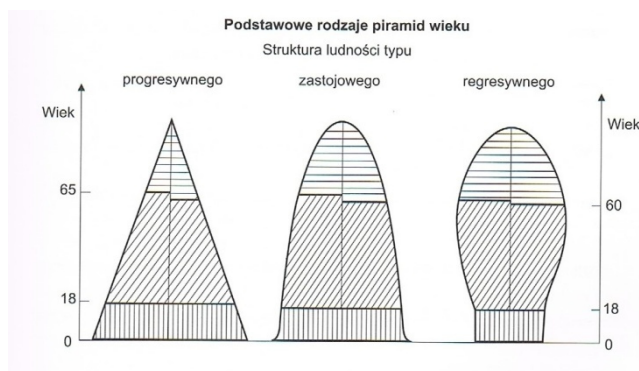

Źródło: opracowanie własne

6. 5. STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG WIEKU I PŁCI

Struktura ludności według wieku i płci ma podstawowe znaczenie dla kształtowania się procesów demograficznych. Oddziałuje ona również w znaczący sposób na migracje – zarówno wewnętrzne jak i zagraniczne. Graficznym obrazem stanu i struktury ludności na danym obszarze jest tzw. piramida wieku. Analizując empiryczne struktury wieku warto odwołać się do struktur modelowych zaproponowanych pod koniec XIX w. przez Sundbärga, który wyróżnił trzy podstawowe struktury modelowe: progresywną, stacjonarną (zastojową) i regresywną. W pierwszym przypadku piramida ma kształt trójkąta równoramiennego, występuje w populacjach o wysokiej rodności i jest charakterystyczna dla społeczeństwa młodego. Struktura zastojowa kształtuje się w rezultacie jednakowego natężenia urodzeń i zgonów, a piramida wieku ma kształt podobny do dzwonu. Typ trzeciej struktury wieku właściwy jest dla społeczeństwa starego i jest wynikiem malejącego natężenia urodzeń. Przy wysokich wartościach przeciętnego dalszego trwania życia występują niekorzystne relacje między grupami wieku: produkcyjnego oraz przed- i poprodukcyjnego. Utrzymywanie się w dłuższym okresie czasu przewagi liczby zgonów nad liczbą urodzeń prowadzi do zjawiska depopulacji. Obrazem graficznym takiej struktury wieku jest piramida o zdecydowanie zwężającej się podstawie (kształt wrzeciona).³

Wykres 2. Modele struktury ludności według płci i wieku (piramidy wieku i płci)

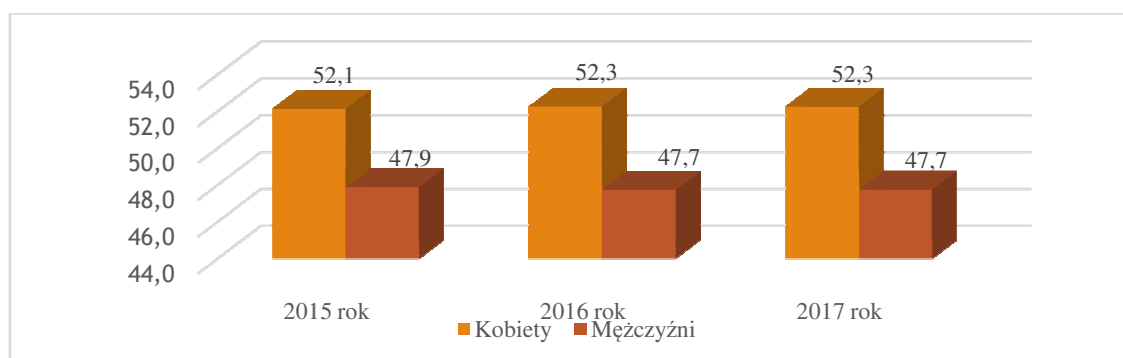
Źródło: opracowanie własne na podstawie J.Z Holzer: *Demografia*. Warszawa 2003

Poddając analizie dane demograficzne Gminy Łask, można jednoznacznie stwierdzić, że gmina należy do modelu regresywnego. Pokazują to powyższe analizy grup wiekowych – zdecydowana przewaga ludności poprodukcyjnej oraz dalsze analizy urodzeń i zgonów. Badania

³Elżbieta Sojka, Analiza porównawcza struktur i procesów ludnościowych w wybranych krajach UE z wykorzystaniem metod taksonomicznych, *Acta Universitatis Lodzensis Folia Oeconomica* 253, 2011, s. 300

płci osób mieszkających na terenie Gminy Łask wykazały, że większość mieszkańców stanowią kobiety, uzyskujące udział procentowy wynoszący 52,3% w 2017 roku.

Wykres 3. Struktura płci osób zamieszkałych na terenie Gminy Łask w latach 2015-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych USC

6. MIESZKAŃCY GMINY W WIEKU POWYŻEJ 85 ROKU ŻYCIA

Zjawisko starzenia się ludności będzie się pogłębiać, dlatego też należy podejmować działania mające na celu pomoc osobom w wieku sędziwym w ich życiu codziennym, w ich integracji ze społeczeństwem, jak również podejmować inicjatywy mające na celu przeciwdziałanie ich marginalizacji.

Grupa osób w wieku powyżej 85 lat w 2015 roku stanowiła 1,5% ogółu mieszkańców gminy. Jej udział w kolejnych latach 2016-2017 wynosił 1,6%.

Do prezentacji relacji międzypokoleniowych pomiędzy osobami najstarszymi a ich dziećmi, służy współczynnik wsparcia międzypokoleniowego wskazujący, ile osób w wieku powyżej 85 lat przypada na 100 osób w wieku 50-64. W gminach, gdzie zmniejsza się dzietność, wartość tego wskaźnika będzie narastać, co stwarza wyzwania dla polityki społecznej, przy zapewnianiu opieki i świadczeń dla osób w wieku najstarszym.

Wartość Współczynnika Wsparcia Międzypokoleniowego w Gminie Łask wynosiła 7,0% w 2015 roku i wzrosła do niemal 8% w 2017 roku.

Tabela 4. Współczynnik Wsparcia Międzypokoleniowego w Gminie Łask w latach 2015-2017

	2015 rok		2016 rok		2017 rok	
	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%
Osoby w wieku 85 lat	422	1,5	433	1,6	447	1,6
Osoby w wieku 50-64 lat	6020	21,8	5824	21,2	5653	20,6
Współczynnik Wsparcia Międzypokoleniowego	7,0		7,4		7,9	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych USC

6. 7. STRUKTURA MIESZKAŃCÓW GMINY WG EDUKACYJNYCH GRUP WIEKOWYCH

Edukacyjne grupy wieku obejmują dzieci i młodzież w wieku 0-24 lata, w podziale na dzieci w wieku 0-2 lat, w wieku przedszkolnym – od 3 do 6 lat, dzieci i młodzież w szkołach podstawowych w wieku 7-12 lat, młodzież gimnazjalna w wieku 13-15 lat, młodzież kształcąca się na poziomie ponadgimnazjalnym tj. 16-18 lat oraz osoby kształcące się w szkołach wyższych tj. 19-24 lat. Ze względu na zmianę systemu edukacji od 2017 roku, młodzież w wieku szkół gimnazjalnych weszła w skład szkół podstawowych, nastąpiło stopniowe wygaszanie gimnazjów, wobec czego zmianie uległ również wiek młodzieży rozpoczynających szkoły ponadgimnazjalne.

W latach 2015-2017 wzrósł odsetek dzieci w wieku 0-2 lat (wiek żłobkowy), wynoszący w 2017 roku 2,7% w skali gminy. Nieznacznie zmniejszyła się liczba dzieci w wieku przedszkolnym, stanowiących 3,9% ogółu mieszkańców w 2017 roku. Zwiększył się odsetek dzieci uczęszczających do szkół podstawowych. Na takim samym poziomie w badanych latach odnotowano odsetek młodzieży w wieku 16-18 lat.

Łączny udział procentowy dzieci i młodzieży stanowiącej tzw. edukacyjne grupy wiekowe wynosił 25,8% w 2015 roku i zmniejszył się do 24,9% w 2017 roku.

Tabela 5. Liczba mieszkańców wg edukacyjnych grup wiekowych w Gminie Łask w latach 2015-2017

Wiek	2015 rok		2016 rok		2017 rok	
	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%
0-2 lata	701	2,5	754	2,7	736	2,7
3-6 lat	1138	4,1	1102	4,0	1067	3,9
7-12 lat	1567	5,7	1583	5,8	1680	6,1
13-15 lat	765	2,8	743	2,7	688	2,5
16-18 lat	801	2,9	787	2,9	785	2,9
19-24 lat	2143	7,8	1948	7,1	1854	6,8
Razem	7115	25,8	6917	25,2	6810	24,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych USC

6. 8. URODZENIA I ZGONY ORAZ PRZYROST NATURALNY

Kluczową kwestią w diagnozie sytuacji demograficznej mieszkańców gminy jest liczba urodzeń i zgonów oraz wyznaczenie na podstawie tych wartości wskaźnika przyrostu naturalnego. Polityka ludnościowa w gminie powinna uwzględniać potrzeby mieszkańców związane z fazami życia i różną sytuacją materialną oraz zwracać uwagę na problemy dotyczące w dużej mierze systemu edukacyjnego i uwarunkowań rynku pracy. Dodatkowo przy wzroście liczby najstarszych mieszkańców, powinno się opracować założenia polityki ukierunkowanej na senio-

rów, która winna być kompleksowa, nakierowana na godne i zdrowe starzenie się, włączając w to działania różnych organizacji i instytucji.

W 2015 roku na terenie Gminy Łask urodziło się 135 dzieci, kolejno w 2016 roku nastąpił wzrost liczby urodzeń do 164. W ostatnim roku badania nastąpił spadek liczby urodzeń do 75. Liczba zanotowanych zgonów utrzymywała się na podobnym poziomie bowiem w 2015 roku odnotowano 379 zgonów a w 2017 roku 353. Przyrost naturalny w gminie był ujemny⁴, wynosząc 278 w 2017 roku. Z kolei Wskaźnik Przyrostu Naturalnego określany jest w stosunku do mieszkańców (na 1000 mieszkańców wyrażany w promilach). Był on również ujemny w badanych latach i wynosił w ostatnim roku badania WPN=(-10,2). Niepokojący jest również stały spadek wartości tego wskaźnika.

Tabela 6. Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w Gminie Łask w latach 2015-2017

	2015 rok	2016 rok	2017 rok
Urodzenia	135	164	75
Zgony	379	351	353
Przyrost Naturalny	-244	-187	-278
Wskaźnik Przyrostu Naturalnego	-8,9	-6,8	-10,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych USC

6. 9. MAŁŻEŃSTWA I ROZWODY

Zmiany społeczne pociągają za sobą przekształcenia komórki społecznej, jaką jest rodzina. W ostatnich latach uległa gwałtownym zmianom nie tylko struktura rodziny, ale też jej funkcje. Głównym czynnikiem powodującym przemianę rodziny są pewne procesy jej przekształcania, w tym zmiany społeczno-kulturowe, rozpowszechnianie się wiedzy medycznej i psychologicznej, przemiany wartości, rozwój sektora usług materialnych i nie materialnych.

Na terenie Gminy Łask w 2017 roku zawarto 148 aktów małżeństwa. Od 2015 roku liczba ta utrzymuje się na podobnym poziomie, przy czym w 2016 roku była ona najmniejsza wynosząc 131. Liczba rozwodów⁵ w badanym czasookresie wzrosła z 64 do 65.

⁴Przyrost Naturalny - różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów. Wartość dodatnia oznacza liczbę urodzeń przewyższającą liczbę zgonów, ujemna - odwrotnie. Jeśli mamy do czynienia z wartością ujemną, mówimy o ubytku naturalnym.

⁵Liczba rozwodów – wzmianki naniesione do aktu małżeństwa zawartego tylko w USC Łask

6. 10. MIGRACJE

Liczba osób napływających na dany obszar zależy w wielu przypadkach od różnych czynników, ale przede wszystkim w czasach współczesnych od możliwości zatrudnienia w danej gminie lub w jej pobliżu. Jeżeli w grę nie wchodzi dla pewnych grup ludności zatrudnienie, to ważnymi czynnikami są jakość środowiska przyrodniczego i społecznego, cena mieszkań (ziemi), koszty utrzymania, dostępność do infrastruktury a także więź rodzinna. Wg definicji z GUS, migracje wewnętrzne to zmiany miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) w obrębie kraju, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy, w tym: w przypadku gmin miejsko - wiejskich, zmiany miejsca zamieszkania w obrębie gminy, z terenów wiejskich na miejskie lub odwrotnie.⁶

Wg danych Urzędu Stanu Cywilnego w Łasku rośnie liczba zameldowań na pobyt stały. W 2015 roku liczba zameldowań wynosiła 848, a w 2017 roku już 903. Z kolei liczba osób wymeldowanych na pobyt stały wynosiła w początkowym roku badania 1057, a w 2017 roku 994.

⁶http://old.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTML.htm?id=POJ-366.htm

7. SYSTEM EDUKACJI

Termin edukacja obejmuje całość procesów i działań zmierzających do wychowania osoby. Na działania i procesy składa się socjalizacja, kształcenie, nauczanie, uczenie się. Jest to nabywanie cech, umiejętności potrzebnych do życia w społeczeństwie. To stymulowanie rozwoju osoby, z odnajdywaniem własnych możliwości i własnej tożsamości.⁷

Od początku 2017 roku wprowadzana jest reforma oświaty, której głównym celem jest lepsze przygotowanie uczniów kończących cały cykl kształcenia do potrzeb rozwoju indywidualnego oraz potrzeb nowoczesnego rynku pracy, do czego potrzebny jest solidny fundament wykształcenia ogólnego. Kluczowe elementy reformy to:

- Zmiana struktury systemu oświaty polegająca na wprowadzeniu długiej 8-klasowej szkoły podstawowej oraz 4-letniego liceum ogólnokształcącego i 5-letniego technikum.
- Obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego dla 6-latków, w trakcie którego dziecko uczy się podstawowych umiejętności, a jego nauka, podobnie jak nauka w szkole, jest objęta subwencją oświatową z budżetu państwa.
- Zapewnienie darmowych podręczników.
- Wzmocnienie kształcenia ogólnego i zawodowego w szkołach średnich poprzez wydłużenie o rok cyklu kształcenia.
- Wprowadzenie 3-letniego kształcenia branżowego (1 kwalifikacja w danym zawodzie) z możliwością nabywania dalszych kwalifikacji i przygotowania do matury w 2-letniej szkole branżowej II stopnia.
- Upowszechnienie kształcenia dualnego realizowanego we współpracy z przedsiębiorcami.
- Zwiększenie udziału pracodawców we współfinansowaniu kształcenia zawodowego poprzez utworzenie Funduszu Rozwoju Edukacji Zawodowej.⁸

7. 1. PLACÓWKI OŚWIATOWE W GMINIE ŁASK

Dane na temat placówek oświatowych dotyczą roku szkolnego 2017/2018 (baza SIO, stan na 30 września) i pochodzą z Wydziału Oświaty, Kultury, Promocji i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Łasku.

⁷E. Rogalska „Edukacja jako podstawowe pojęcie i kategoria pedagogiczna”
<http://www publikacje.edu.pl/pdf/11874.pdf>

⁸Krótką Informacją o Polskim Systemie Edukacji 2017/2018. http://eurydice.org.pl/wp-content/uploads/2017/10/System-edukacji-w-Polsce_2017_2018_PL.pdf

Na terenie gminy funkcjonuje 17 placówek wychowania przedszkolnego prowadzonych przez gminę, osoby fizyczne, stowarzyszenia oraz powiat ziemski. Do Przedszkoli Publicznych prowadzonych przez gminę (łącznie 10 placówek) należą: Przedszkole Publiczne Nr 1 w Łasku, Przedszkole Publiczne Nr 3 „Misiaczek” w Łasku, Przedszkole Publiczne Nr 4 w Łasku, Przedszkole Publiczne Nr 5 im. Juliana Tuwima w Łasku, Przedszkole Publiczne Nr 6 "Słoneczko" w Łasku. Prócz tego działają oddziały przedszkolne w Szkołach Podstawowych: SP w Okupie, SP w Wiewiórczynie, SP Nr 1 w Łasku, SP Nr 5 w Łasku, SP w Bałuczu. Prócz wymienionych placówek na terenie gminy prowadzone są 2 Niepubliczne Przedszkola: NP „Dzieciak PLUS” w Łasku, gdzie organem prowadzącym jest osoba fizyczna oraz NP w Teodorach prowadzone przez Wiejskie Stowarzyszenie „Nasze Sprawy”. Dodatkowo działają 3 Niepubliczne Punkty Przedszkolne: NPP „Ptyś” w Łasku prowadzony przez osobę fizyczną, NPP w Łopatkach prowadzony przez Wiejskie Stowarzyszenie "Wieś Dzieciom", NPP we Wrzeszczewicach prowadzony przez Stowarzyszenie "Nasza Szkoła-Wrzeszczewice". W Łasku funkcjonuje także Przedszkole Specjalne Nr 7, dla którego organem prowadzącym jest powiat.

Do placówek wychowania przedszkolnego (gminne, niepubliczne i prywatne) uczęszczało w roku szkolnym 2017/2018 łącznie 928 dzieci.

Na terenie gminy znajduje się 12 szkół podstawowych, w których w roku szkolnym 2017/2018 uczyło się 2324 dzieci. Znajdują się tu zarówno szkoły prowadzone przez gminę, szkoły dla których organem prowadzącym jest powiat oraz niepubliczne placówki prowadzone przez stowarzyszenia.

W gminie funkcjonują także inne placówki oświatowe prowadzone przez powiat, samorząd wojewódzki, stowarzyszenia i osoby fizyczne takie jak: I Liceum Ogólnokształcące w Łasku, Ośrodek Kształcenia Zawodowego przy Cechu Rzemiosł w Łasku, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łasku, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Łasku, Branżowa Szkoła Specjalna I Stopnia Nr 3 w Łasku, Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy w Łasku, Ośrodek Kształcenia Ustawicznego „Amaran”, Ośrodek Kształcenia Pozaszkolnego w Łasku, Zespół Szkół Mundurowo-Technicznych w Ostrowie, Zespół Szkół Ogólnokształcących w Łasku, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Łasku, Filia Biblioteki Pedagogicznej w Łasku.

Tabela 7. Liczba dzieci uczęszczających do placówek oświatowych publicznych i niepublicznych na terenie Gminy Łask w roku szkolnym 2017/2018

	Liczba placówek	Liczba dzieci/uczniów
Placówki wychowania przedszkolnego	16	928
Szkoły podstawowe	12	2324
Świetlice szkolne	11	820

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych oświatowych

7. 2. BAZA SPORTOWA I REKREACYJNA

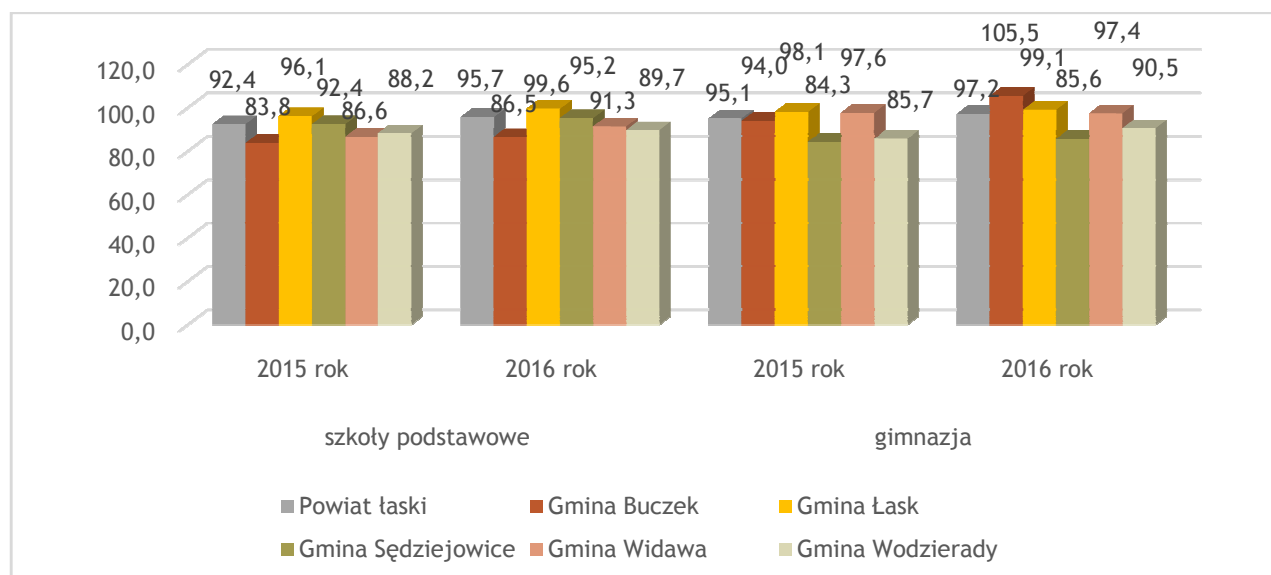
Rola aktywności ruchowej w życiu codziennym społeczeństwa stale wzrasta, dlatego też zasadnym jest zapewnienie niezbędnych warunków dla realizacji różnych form aktywności ruchowej przez lokalną społeczność, a zwłaszcza dzieci i młodzieży. Baza sportowo rekreacyjna w gminie jest dobrze zbudowana. Znajduje się tu 13 sali gimnastycznych, 10 boisk sportowych oraz 9 placów zabaw.

7. 3. WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI

Współczynnik skolaryzacji wg danych z GUS jest miarą powszechności nauczania i wyrażony jest w ujęciu procentowym, jest on zgodny z Ustawą z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty. Rozróżnia się skolaryzację brutto i netto. Współczynnik skolaryzacji brutto wyliczamy dzieląc liczbę osób uczących się na danym poziomie kształcenia przez liczbę ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Jednocześnie należy podkreślić, iż współczynnik ten najwyższy jest w szkołach podstawowych i wynosi prawie 100% i małe on w miarę przechodzenia do następnych szkół.

Współczynnik skolaryzacji brutto w powiecie łaskim wyniósł w 2016 roku dla szkół podstawowych 95,7%, a dla gimnazjalnych 97,2%. W Gminie Łask wskaźnik ten w 2016 roku wyniósł 99,6% w przypadku szkół podstawowych i 99,1% przypadku szkół gimnazjalnych.

Wykres 4. Współczynnik skolaryzacji brutto dla gmin powiatu łaskiego w latach 2015-2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

8. ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY

Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego informuje nas o podstawowych definicjach do niniejszego rozdziału. Zgodnie z nią:

- Mieszkaniowy zasób gminy, to lokale stanowiące własność gminy albo gminnych osób prawnych lub spółek handlowych utworzonych z udziałem gminy, z wyjątkiem towarzystw budownictwa społecznego, a także lokale pozostające w posiadaniu samoistnym tych podmiotów;
- Lokal, to miejsce służące do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych. Lokalem nie jest pomieszczenie przeznaczone do krótkotrwałego pobytu osób, w szczególności znajdujące się w budynkach internatów, burs, pensjonatów, hoteli, domów wypoczynkowych lub w innych budynkach służących do celów turystycznych lub wypoczynkowych.
- Lokal socjalny - lokal nadający się do zamieszkania ze względu na wyposażenie i stan techniczny, którego powierzchnia pokoi przypadająca na członka gospodarstwa domowego najemcy nie może być mniejsza niż 5m², aw wypadku jednoosobowego gospodarstwa domowego 10m², przy czym lokal ten może być oobniżonym standardzie.

Dane dotyczące zasobów mieszkaniowych Gminy Łask zostały przekazane przez Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Łasku. Wg stanu na dzień 31.12.2017 roku na terenie Gminy Łask znajdowało się 499 lokali mieszkaniowych mieszczących się w 69 budynkach. Znajdują się one przy ulicach: 9 Maja, Kilińskiego, Lutomierskiej, Południowej, Warszawskiej, Widawskiej, Wronowice, Zielonej, Żeromskiego, Granicznej, Letniej, Wojska Polskiego, Wiewiórczyn, Błękitnej, Gdańskiej, Jagiełły, Katowickiej, Kolonijnej, Komuny Paryskiej, Lubelskiej, Pięknej, Piotrkowskiej, Sandomierskiej, Sejmowej, Toruńskiej, Tuwima, Wczasowej, Wileńskiej, Wojska Polskiego, Torowej, Leśników Polskich, Zakopiańskiej, przy placach Szarych Szeregów, Dąbrowskiego, 11 Listopada oraz w Okupie. Obecnie zamieszkują w nich 1023 osoby. Wszystkie budynki wyposażone są w instalację elektryczną. Niektóre lokale mieszkalne mieszczą się w budynkach pochodzących z XIX wieku tj. 32 lokale znajdujące się z 6 budynkach. W 42 budynkach mieszczą się lokale pochodzące z okresu przedwojennego 1900-1939. Tylko 14 budynków, w których mieszczą się lokale mieszkalne pochodzi z II połowy XX wieku. Łączna powierzchnia lokali mieszkalnych wynosiła 18 809m².

Prócz wyżej wymienionych lokali mieszkalnych, liczba budynków będących własnością wspólnot mieszkaniowych z udziałem Gminy Łask i zarządzanych przez inne podmioty wynosiła 25. Łączna liczba lokali w tych budynkach będących własnością gminy to 168. W 2017 roku mieszkało w nich 410 osób. Budynki mieszczą się w Łasku oraz miejscowości Teodory.

Uchwałą Rady Miejskiej w Łasku w listopadzie 2016 roku przyjęto „Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Łask na lata 2016- 2020”. Jest to „ogólny kierunek działania, którego realizacja zapewni efektywne wypełnianie w latach 2016-2020 ustawowych obowiązków w zakresie gospodarowania zasobem mieszkaniowym. Celem niniejszego programu jest usprawnienie systemu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Łask, poprzez określenie oraz uporządkowanie głównych założeń i zasad gospodarowania tym zasobem”.⁹

W 2017 roku 1 dwuosobowa rodzina oczekiwała na eksmisję do lokalu socjalnego. Liczba zrealizowanych wyroków sądowych o przyznanie lokalu wynosiła 2 rodziny (1 osobowa i 5 osobowa). Złożono 48 wniosków na lokal komunalny, przez osoby najbardziej potrzebujące, w tym zrealizowano 1 wniosek z 2016 roku.

W roku 2017 umowę na najem lokalu z zasobów Gminy Łask podpisano z 14 rodzinami, które znajdowały się na liście osób oczekujących do wstąpienia w stosunek najmu na lokal komunalny z lat poprzednich. Zrealizowano 7 wniosków dotyczących lokali zamiennych w 2017 roku. Obecnie na lokal zamienny oczekują 4 rodziny.

⁹Załącznik do Uchwały Nr XXV/272/2016 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 30 listopada 2016 r. „Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Łask na lata 2016-2020”. Źródło: http://g.ekspert.ifor.pl/p/_dane/akty_pdf/U72/2016/224/5703.pdf

9. ZDROWIE

Na terenie Gminy Łask funkcjonują placówki ochrony zdrowia: Gminny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Łasku, wraz z przychodniami Nr 1 w Łasku, Nr 2 w Kolumnie, Wiejski Ośrodek Zdrowia w Bałuczu i Wiejski Ośrodek Zdrowia we Wrzeszczewicach. W Gminnym Publicznym Zespole Opieki Zdrowotnej w Łasku działają: poradnia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, poradnia pediatryczna, gabinet medycyny szkolnej, gabinet pielęgniarstwa rodzinnej, gabinet położnej rodzinnej, gabinet zabiegowy, pracownia fizjoterapii i pracownia diagnostyczna.

Wg danych statystycznych GUS liczba udzielanych porad lekarskich w przychodniach na terenie gminy w ramach podstawowej opieki zdrowotnej wynosiła w 2015 roku ponad 207 000 i zwiększyła się w 2016 roku do ponad 214 000. Łącznie porady udzielone w gminie stanowiły niemal 65% udzielanych porad na terenie powiatu.

Tabela 8. Liczba udzielonych porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej gminach powiatu łaskiego w latach 2015-2016

	2015 rok		2016 rok	
	Liczba porad	% w powiecie	Liczba porad	% w powiecie
Powiat łaski	324 089	100	330 391	100,0
Gmina Buczek	21 452	6,6	21 473	6,5
Gmina Łask	207 602	64,1	214 158	64,8
w tym: Łask - miasto	198 330	61,2	205 139	62,1
w tym: Łask - obszar wiejski	9 272	2,9	9 019	2,7
Gmina Sędziejowice	30 312	9,4	30 579	9,3
Gmina Widawa	49 194	15,2	48 848	14,8
Gmina Wodzierady	15 529	4,8	15 333	4,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W gminie znajduje się 16 aptek. Apteka, to placówka ochrony zdrowia publicznego, w której osoby uprawnione świadczą usługi farmaceutyczne obejmujące zadania określone w ustawie¹⁰.

Wg danych z GUS liczba ludności przypadająca na aptekę ogólnodostępną na terenie gminy wynosiła w 2016 roku 2 794. Jest to zatem wskaźnik mniejszy niż w 2 z 4 pozostałych gmin powiatu. Najwyższy wskaźnik odnotowano w gminie Buczek. Tabela pokazana poniżej przedstawia ludność przypadającą na aptekę ogólnodostępną dla gmin powiatu łaskiego¹¹.

¹⁰Ustawa "Prawo farmaceutyczne" z dnia 6 września 2001 roku

¹¹Brak danych dla Gminy Wodzierady

Tabela 9. Ludność przypadająca na aptekę ogólnodostępną wg gmin powiatu łaskiego w latach 2015-2016

	2015 rok	2016 rok
Powiat łaski	3 352	3 352
Gmina Buczek	5 106	5 077
Gmina Łask	2 790	2 794
Gmina Sędziejowice	6 395	6 429
Gmina Widawa	2 501	2 491

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

10. KULTURA

Na terenie Gminy Łask znajdują się obiekty, które zapewniają swoim mieszkańcom i wszystkim zainteresowanym kontakt z kulturą. Główną instytucją działającą w obszarze kultury jest Łaski Dom Kultury. Do podstawowych zadań Łaskiego Domu Kultury w Łasku należy:

1. Edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę.
2. Gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury.
3. Tworzenie warunków rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką.
4. Tworzenie warunków do rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego.
5. Rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych.
6. Rozwijanie i kształtowanie kulturalnych podstaw młodzieży.
7. Organizacja:
 - imprez artystycznych i rozrywkowych;
 - zespołowego uczestnictwa w kulturze;
 - różnorodnych form aktywności kulturalne;
 - imprez kulturalnych;
 - różnych form pomocy i współpracy z młodzieżą.¹²

W Łaskim Domu Kultury w 2017 roku organizowane były imprezy o zasięgu gminnym, powiatowym czy ogólnopolskim. Do przykładowych wydarzeń należą: XXV Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy (ok 600 uczestników), Ferie zimowe dla dzieci i młodzieży – zajęcia plastyczne, teatralne i wokalne (150 uczestników), III Otwarte Zawody halowych modeli balonów na ogrzane powietrze (30 uczestników, zasięg gminny), 62 Ogólnopolski Konkurs Recytatorski (etap powiatowy), Łaskie Słońcobranie – Majówka Rodzinna (zasięg gminny, ok 400 uczestników), Młodzieżowe Spotkania Taneczne im. Józefa Ryszarda Sarosieka (ok 600 uczestników, zasięg ogólnopolski), Festiwal Artystyczny Przedszkolaków pn. „Bąbel” (ok 190 uczestników, zasięg gminny), Eko Jarmark – „Podróż na wschód” – piknik rodzinny o zasięgu gminnym, (200 uczestników), „Street Summer Battle” – warsztaty hiphopowe i turniej hiphopowy (zasięg powiatowy, 150 uczestników), Objazdowe Kino Visa (500-600 uczestników, zasięg gminny) oraz liczne spektakle, koncerty i wernisaże.

¹²Źródło: <http://www.lask.pl/node/288>

W Łaskim Domu Kultury funkcjonują pracownie: muzyczna, tańca, teatru, plastyczna i inne. W pracowni muzycznej odbywa się nauka gry na skrzypcach metodą Suzuki, działa Studio Piosenki „Spółka z o.o” oraz Społeczne Ognisko Muzyczne. W pracowni tańca działają: Grupa taneczna Flamenco, Zespół taneczny „Elfinki”, Zespół S’crew Hip-hop/New Age, Zespół Tańca Współczesnego „Wena”, Kursy tańca towarzyskiego Salsa/Latino solo. W pracowni teatralnej prowadzone są grupy teatralne: Teatr Rebelia, Studium WA M.i.A. Łoniewskich, Grupa Teatralna „Wejście Ewakuacyjne”. W pracowni plastycznej odbywają się zajęcia z Sensoplastyki, zajęcia plastyczne „Malagowo – obraz, słowo, sztuka” oraz pracownia plastyczna „Kolec”. Prócz wymienionych stałych zajęć, funkcjonuje również Uniwersytet Młodego Człowieka, nauka jazdy na Rolkach i zajęcia zCapoeira.

11. BEZROBOCIE I RYNEK PRACY

Zgodnie z przepisami prawa obowiązującymi w Polsce, za osobę bezrobotną uznaje się taką, która zarejestrowała się w powiatowych urzędach pracy. Istnieje jednak duża grupa osób pozostających bez zatrudnienia, lecz nie widniejących w rejestrach urzędu pracy. Polityka rynku pracy skupia się jedynie na osobach widniejących w rejestrach urzędów pracy, gdyż tylko te dane są weryfikowalne. Na ich podstawie opracowywana jest także niniejsza analiza.

11.1. OSOBY BEZROBOTNE

Wg danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Łasku, w 2015 roku liczba zarejestrowanych osób na koniec roku wynosiła 1452, co stanowiło 8,4% ogółu mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym. Większość stanowili mężczyźni tj. 51,2% ogółu bezrobotnych (8,2% mężczyzn w wieku produkcyjnym). W kolejnych latach badania zauważono spadek liczby osób bezrobotnych. W 2017 roku liczba bezrobotnych wyniosła 1010 osób, co stanowiło 6,1% osób w wieku produkcyjnym. Odsetek mężczyzn wzrósł do 52,7% (6,1% ogółu mężczyzn w wieku produkcyjnym).

Tabela 10. Liczba bezrobotnych mieszkańców Gminy Łask zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, wg płci w latach 2015-2017

Wyszczególnienie	2015 rok			2016			2017 rok		
	Razem	K	M	Razem	K	M	Razem	K	M
Liczba osób	1452	709	743	1248	598	650	1010	478	532
% bezrobotnych	100	48,8	51,2	100,0	47,9	52,1	100,0	47,3	52,7
% bezrobotnych wśród mieszkańców w wieku produkcyjnym	8,4	8,6	8,2	7,4	7,5	7,3	6,1	6,1	6,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Struktura osób bezrobotnych ze względu na wiek przedstawiała się następująco. Dominującą grupą bezrobotnych osób w 2015 roku byli mieszkańcy w wieku 25-34 lata. Stanowili oni 24,9% ogółu bezrobotnych. Odsetek tych osób uległ zwiększeniu w 2017 roku do 25,8%. Drugą dużą grupę stanowiły osoby bezrobotne w wieku 35-44 lata (23,9%).

Tabela 11. Liczba bezrobotnych mieszkańców Gminy Łask zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, wg wieku w latach 2015-2017

Wiek	2015 rok		2016 rok		2017 rok	
	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%
18-24 lata	210	14,5	149	11,9	125	12,4
25-34 lata	361	24,9	312	25,0	261	25,8
35-44 lata	284	19,6	274	22,0	241	23,9
45-54 lata	307	21,1	229	18,3	201	19,9
55-59 lat	201	13,8	191	15,3	123	12,2
60 lat i więcej	89	6,1	93	7,5	59	5,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP

Nie bez znaczenia dla osoby bezrobotnej pozostaje kwestia jego wykształcenia. Wśród osób bezrobotnych największą grupę w badanym czasookresie stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Grupa ta w 2015 roku stanowiła 31,3% ogółu. W kolejnych latach nastąpił spadek odsetka tej grupy, który w 2017 roku wyniósł 27,3%. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt zwiększania się odsetka osób z wykształceniem wyższym rejestrujące się w PUP.

Tabela 12. Liczba bezrobotnych mieszkańców Gminy Łask zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, wg wykształcenia w latach 2015-2017

Wykształcenie	2015 rok		2016 rok		2017 rok	
	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%
wyższe	145	10,0	144	11,5	119	11,8
policealne i średnie zawodowe	295	20,3	255	20,5	215	21,3
średnie ogólnokształcące	199	13,7	154	12,3	146	14,5
zasadnicze zawodowe	455	31,3	372	29,8	276	27,3
gimnazjalne i poniżej	358	24,7	323	25,9	254	25,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP

Czasookres pozostawania w rejestrach Urzędu Pracy to kolejna cecha, która została poddana analizie. Dane wskazały, że w badanym przedziale czasu największy odsetek stanowiły osoby zarejestrowane jako długotrwale bezrobotne. Odsetek tych osób zmniejszał się nieznacznie w badanych latach tj. z 26,7% w 2015 roku do 25,6% w 2017 roku. Należy więc monitorować dalszy udział osób długotrwale bezrobotnych. Wszelkie programy i projekty oraz formy aktywizacji zawodowej winny być skierowane na tę właśnie grupę odbiorców.

Tabela 13. Liczba bezrobotnych mieszkańców Gminy Łask zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, wg czasu pozostawania bez pracy w latach 2015-2017

Czas pozostawania bez pracy	2015 rok		2016 rok		2017 rok	
	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%
do 1 m-ca	125	8,6	86	6,9	110	10,9
1-3 m-cy	276	19,0	225	18,0	194	19,2
3-6 m-cy	198	13,6	180	14,4	159	15,7
6-12 m-cy	246	16,9	212	17,0	136	13,5
12-24 m-ce	219	15,1	207	16,6	152	15,0
powyżej 24 m-cy	388	26,7	338	27,1	259	25,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP

11. 2. OSOBY POSZUKUJĄCE PRACY

Łączna liczba osób zarejestrowanych w Urzędzie Pracy jako poszukujące wynosiła w 2015 roku 38 i zmniejszyła się do 11 w 2017 roku. Zdecydowaną przewagę wśród tej grupy osób stanowili mężczyźni (63,6% w 2017 roku). W strukturze wieku osób poszukujących pracy w 2015 roku dominowały osoby w wieku powyżej 60 lat (26,3%), w 2016 i w 2017 roku osoby w wieku 34-44 lata (ponad 30%). W strukturze wykształcenia, zdecydowanie największą grupą w badanych latach, podobnie jak w strukturze wykształcenia osób bezrobotnych, były osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Odsetek tych osób na tle wszystkich poszukujących pracy wzrastał z 42,1% do 54,5% w 2017 roku. Odnotowano również, że ze względu na czas pozostawania bez zatrudnienia, odsetek osób zarejestrowanych był największy w grupie długotrwale bezrobotnych (45,5% w 2017 roku).

Tabela 14. Liczba poszukujących pracy mieszkańców Gminy Łask zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, wg wieku, wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy w latach 2015-2017

	2015 rok		2016 rok		2017 rok	
	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%
Wiek						
18-24 lata	5	13,2	3	15,0	1	9,1
25-34 lata	3	7,9	2	10,0	2	18,2
35-44 lata	5	13,2	6	30,0	4	36,4
45-54 lata	9	23,7	4	20,0	0	0,0
55-59 lat	6	15,8	3	15,0	3	27,3
60 lat i więcej	10	26,3	2	10,0	1	9,1
Wykształcenie						
wyższe	2	5,3	3	15,0	0	0,0
policealne i średnie zawodowe	8	21,1	5	25,0	2	18,2
średnie ogólnokształcące	4	10,5	2	10,0	2	18,2
zasadnicze zawodowe	16	42,1	9	45,0	6	54,5
gimnazjalne i poniżej	8	21,1	1	5,0	1	9,1
Czas pozostawania bez pracy						
do 1 m-ca	4	10,5	2	10,0	0	0,0
1-3 m-cy	3	7,9	1	5,0	2	18,2
3-6 m-cy	1	2,6	2	10,0	3	27,3
6-12 m-cy	0	0,0	4	20,0	1	9,1
12-24 m-ce	4	10,5	3	15,0	0	0,0
powyżej 24 m-cy	26	68,4	8	40,0	5	45,5

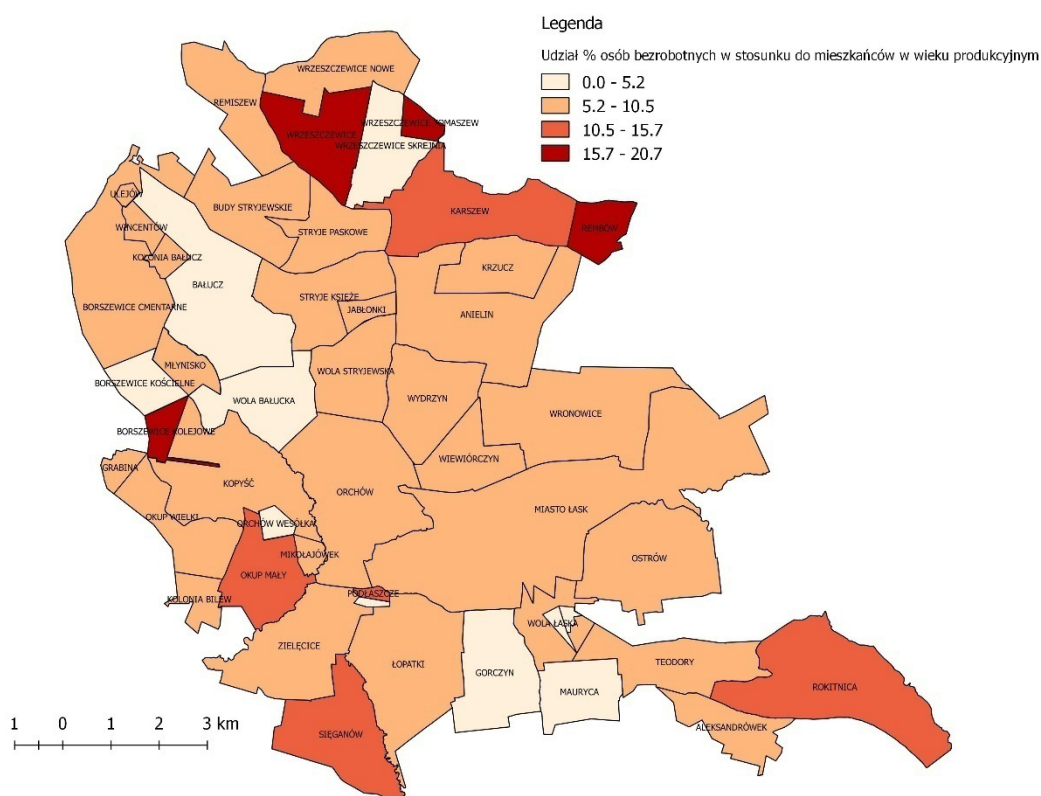
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP

11. 3. PRZESTRZENNE ROZMIESZCZENIE OSÓB BEZROBOTNYCH

Uzyskane dane pomogły wskazać rozmieszczenie osób bezrobotnych, zarejestrowanych w PUP z terenu Gminy Łask. Pokazano to na poniższych mapach odsetkowych. Najwyższy od-

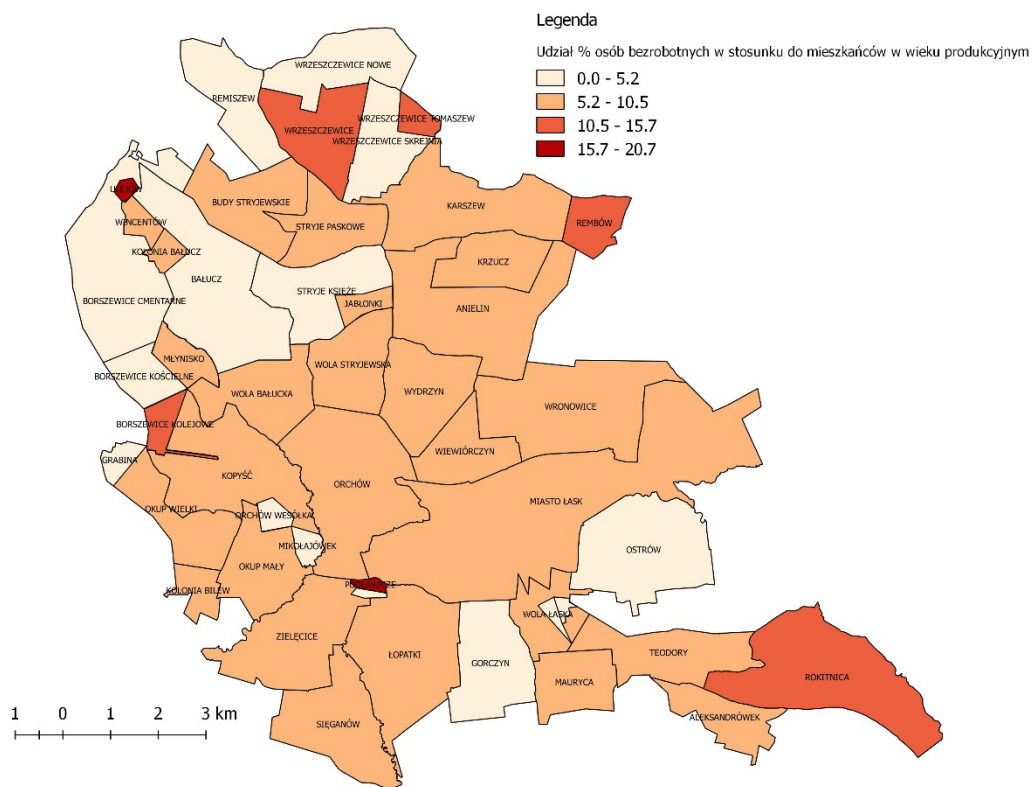
setek osób bezrobotnych wśród mieszkańców danej miejscowości w wieku produkcyjnym tj. ponad 15% odnotowano w 2015 roku w miejscowościach: Borszewice Kolejowe, Podłaszcz, Rembów, Wrzeszczewice i Wrzeszczewice – Tomaszew. W 2017 roku najwyższy odsetek osób zarejestrowanych w PUP sięgający między 10% a 12% odnotowano w miejscowościach: Borszewice Kolejowe, Kolonia Bałucz, Rokitnica, Wrzeszczewice i Wrzeszczewice -Tomaszew. Przy czym należy zauważyć, że w ostatnim roku badania odnotowano zdecydowane zmniejszenie się odsetka osób pozostających w rejestrach PUP ogółem w gminie. W związku z tym należy również wymienić miejscowości, w których odnotowano największy spadek udziału osób bezrobotnych w latach 2015-2017(od 7-12 punktów procentowych): Borszewice Kolejowe, Rembów, Podłaszcz, Wrzeszczewice-Tomaszew. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, że w kilku miejscowościach nastąpił wzrost odsetka osób bezrobotnych wśród mieszkańców w wieku produkcyjnym: Bałucz, Budy Stryjowskie, Kolonia Bałucz, Mikołajówek, Ostrów – Osiedle, Wola Bałucka, Wrzeszczewice Nowe. W mieście Łask odsetek ten zmniejszał się systematycznie z 8,3% w 2015 roku do 6,3% w 2017 roku. Poniższej przedstawiono udział procentowy osób bezrobotnych w stosunku do mieszkańców każdej z miejscowości Gminy Łask w wieku produkcyjnym, w aspekcie dynamicznym w latach 2015-2017.

Mapa 12. Udział procentowy osób bezrobotnych w stosunku do mieszkańców Gminy Łask w wieku produkcyjnym, wg miejscowości zamieszkania w 2015 roku

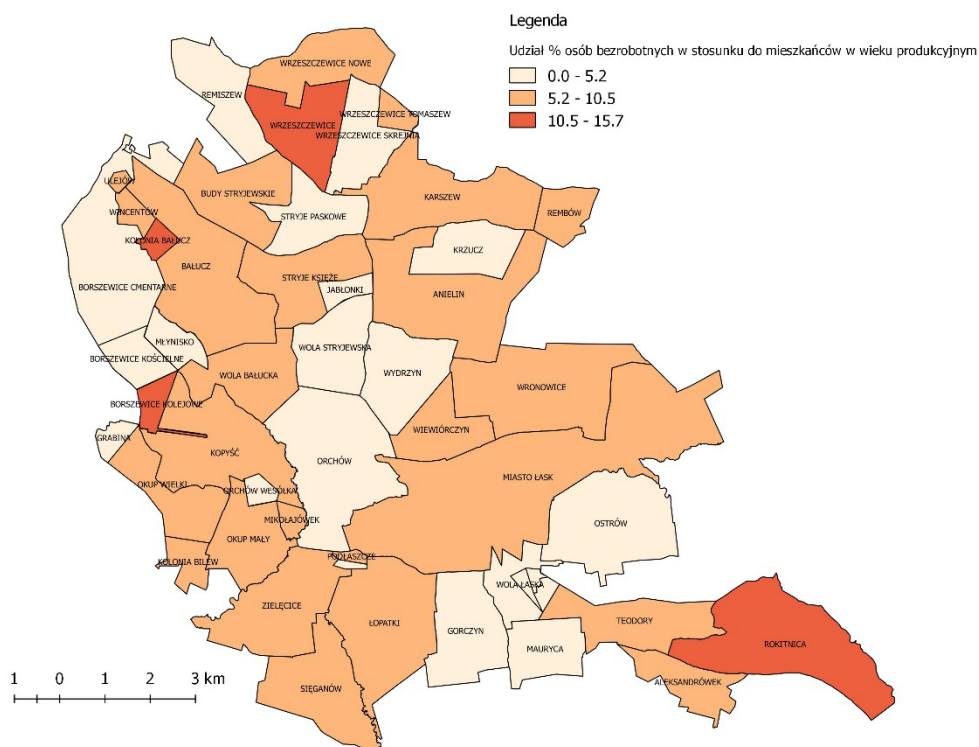
Źródło: opracowanie własne

Mapa 13. Udział procentowy osób bezrobotnych w stosunku do mieszkańców Gminy Łask w wieku produkcyjnym, wg miejscowości zamieszkania w 2016 roku

Źródło: opracowanie własne

Mapa 14. Udział procentowy osób bezrobotnych w stosunku do mieszkańców Gminy Łask w wieku produkcyjnym, wg miejscowości zamieszkania w 2017 roku

Źródło: opracowanie własne

11.4. PROGRAMY I PROJEKTY REALIZOWANE DLA OSÓB BEZROBOTNYCH I POSZUKUJĄCYCH PRACY

W 2015 roku Powiatowy Urząd Pracy w Łasku realizował 6 projektów na rzecz osób bezrobotnych i poszukujących pracy, dla łącznej grupy 411 osób. W 2016 i w 2017 roku realizowano po 3 projekty. Źródłem finansowania był Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego, Program Regionalny „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w wieku 30-50 lat oraz Rezerwy Funduszu Pracy.

Tabela 15. Projekty, programy realizowane w latach 2015-2017 dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy ze środków zewnętrznych

	PROGRAMY	liczba uczestników
2015 rok	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	197
	Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego	124
	Rezerwa FP - Osoby bezrobotne do 25. r. ż.	44
	Rezerwa FP - Osoby bezrobotne w wieku pow. 50. r.	13
	Rezerwa FP - Osoby bezrobotne znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy	18
	Rezerwa FP - Osoby bezrobotne w wieku 30-50 lat.	15
2016 rok	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	134
	Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego	85

	Program Regionalny " Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w wieku 30-50 lat"	30
2017 rok	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	131
	Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego	112
	Program Regionalny " Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w wieku 30-50 lat"	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP

12.SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność –oznacza to trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Ustala się trzy stopnie niepełnosprawności, które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą¹³.

- Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę znaruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.
- Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę znaruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.
- Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, wpo-

¹³Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

równaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy waspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.¹⁴

Powiatowe zespoły i wojewódzkie zespoły wydają odpowiednio orzeczenia o:

- 1) niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia;
- 2) stopniu niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia;
- 3) wskazaniach do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy.

Symbol przyczyny niepełnosprawności, oznacza się następująco:

01-U — upośledzenie umysłowe;

02-P — choroby psychiczne;

03-L — zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;

04-O — choroby narządu wzroku;

05-R — upośledzenie narządu ruchu;

06-E — epilepsja;

07-S — choroby układu oddechowego i krążenia;

08-T — choroby układu pokarmowego;

09-M — choroby układu moczowo - płciowego;

10-N — choroby neurologiczne;

11-I — inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego.

12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.

12. 1. OGÓLNA LICZBA OSÓB Z ORZECZONĄ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

¹⁴Opracowano na podstawie: Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Łasku przekazał dane za 2017 rok na temat liczby wydanych orzeczeń dla osób niepełnosprawnych z terenu Gminy Łask z uwzględnieniem symbolu przyczyny niepełnosprawności, jak również wieku tych osób i stopnia niepełnosprawności. Łączna liczba wydanych orzeczeń wynosiła 849, w tym wydano 79 orzeczeń dla osób do 16 roku życia, co stanowiło 9,3% ogółu oraz 849 orzeczeń dla osób powyżej 16 roku życia stanowiących 90,7%. Głównymi powodami uzyskiwanego stopnia lub orzeczenia o niepełnosprawności były choroby narządów ruchu (28,6%) oraz choroby układu oddechowego i krążenia (18,8%).

Tabela 16. Liczba osób z terenu Gminy Łask, którym przyznano orzeczenia o niepełnosprawności lub stopień niepełnosprawności, ze względu na symbol w 2017 roku

Symbol	Osoby do 16 roku życia		Osoby po 16 roku życia		Razem	
	I. orzeczeń	%	I. orzeczeń	%	I. orzeczeń	%
01-U	2	2,5	8	1,0	10	1,2
02-P	7	8,9	55	7,2	62	7,3
03-L	14	17,7	41	5,3	55	6,5
04-O	2	2,6	20	2,6	22	2,6
05-R	5	6,3	238	30,9	243	28,6
06-E	1	1,3	13	1,7	14	1,6
07-S	1	1,3	159	20,6	160	18,8
08-T	0	0,0	28	3,7	28	3,3
09-M	0	0,0	74	9,6	74	8,8
10-N	11	13,9	91	11,8	102	12,0
11-I	22	27,8	39	5,1	61	7,2
12-C	14	17,7	4	0,5	18	2,1
Razem	79	100,0	770	100,0	849	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

12.2. WIEK OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Przeważającą grupą osób niepełnosprawnych, wg danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności były osoby powyżej 60 roku życia. Stanowiły one niemal połowę osób, którym wydano orzeczenie. Drugą grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym 41-60 lat, stanowiące 29,8% ogółu.

Wśród osób powyżej 16 roku życia największą liczbę stanowiły osoby, którym przyznano stopień ze względu na choroby narządów ruchu (30,9%), choroby układu oddechowego i krążenia (20,6%) oraz choroby neurologiczne (11,8%). Wśród osób do 16 roku największy odsetek stanowiły osoby, którym przyznano orzeczenie ze względu na choroby określane symbolem 11-I (27,8%). Wysoki odsetek stanowiły również osoby, którym przyznano stopień ze względu na choroby laryngologiczne (17,7%) i całościowe zaburzenia rozwojowe (17,7%).

Tabela 17. Liczba osób z terenu Gminy Łask, którym przyznano orzeczenia o niepełnosprawności lub stopień niepełnosprawności, ze względu na symbol oraz wiek w 2017 roku

symbol	0-3 lat		4-7 lat		8-16 lat		16-25 lat		26-40 lat		41-60 lat		60 lat i więcej	
	L.orzeczeń	%	L.orzeczeń	%	L.orzeczeń	%	L.orzeczeń	%	L.orzeczeń	%	L.orzeczeń	%	L.orzeczeń	%
01-U	1	5,0	1	4,2	0	0,0	3	6,7	2	2,6	3	1,2	0	0,0
02-P	1	5,0	3	12,5	3	8,6	9	20,0	16	20,8	19	7,5	11	2,8
03-L	4	20,0	3	12,5	7	20,0	4	8,9	1	1,3	6	2,4	30	7,6
04-O	0	0,0	1	4,2	1	2,9	1	2,2	4	5,2	10	4,0	5	1,3
05-R	2	10,0	0	0,0	3	8,6	5	11,1	30	39,0	90	35,6	113	28,6
06-E	0	0,0	0	0,0	1	2,9	1	2,2	5	6,5	5	2,0	2	0,5
07-S	0	0,0	0	0,0	1	2,9	1	2,2	4	5,2	37	14,6	117	29,6
08-T	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	6,7	1	1,3	14	5,5	10	2,5
09-M	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	4,4	5	6,5	28	11,1	39	9,9
10-N	3	15,0	6	25,0	2	5,7	6	13,3	7	9,1	27	10,7	51	12,9
11-I	7	35,0	5	20,8	10	28,6	6	13,3	2	2,6	14	5,5	17	4,3
12-C	2	10,0	5	20,8	7	20,0	4	8,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Razem	20	100,0	24	100,0	35	100,0	45	100,0	77	100,0	253	100,0	395	100,0
% razem	2,4		2,8		4,1		5,3		9,1		29,8		46,5	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Wśród najmłodszych dzieci w wieku 0-3 lat, najwięcej orzeczeń wydano ze względu na choroby określane symbolem 11-I (35,0%). Wśród dzieci w wieku 4-7 lat dominowały choroby neurologiczne (25,0%). Wśród dzieci i młodzieży w wieku 8-16 lat najwięcej orzeczeń wydano ze względu na choroby inne (28,6%). Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, że wśród osób młodych w wieku 16-25 lat dominację stanowiły wydane orzeczenia ze względu na choroby psychiczne (20,0%). W kolejnych grupach wiekowych najwięcej orzeczeń wydawano ze względu na choroby narządów ruchu i neurologiczne.

12. 3. STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Powiatowy zespół ds. orzekania o niepełnosprawności wydaje w odniesieniu do osób, które ukończyły 16 rok życia orzeczenia o znacznym, umiarkowanym lub lekkim stopniu niepełnosprawności. W 2017 roku Powiatowy Zespół wydał 314 orzeczeń o stopniu lekkim, które stanowiły 40,8% ogółu oraz 311 orzeczeń o stopniu umiarkowanych, stanowiące 40,4% ogółu. Najwięcej osób otrzymywało stopień lekki i umiarkowany ze względu na choroby narządu ruchu (38,5% lekki i 33,4% umiarkowany). Najwięcej osób otrzymywało stopień znaczny ze względu na choroby neurologiczne (33,1%).

Tabela 18. Liczba osób z terenu Gminy Łask, którym przyznano orzeczenia o niepełności lub stopień niepełnosprawności, ze względu na symbol oraz stopień w 2017 roku

Symbol	znaczny		umiarkowany		lekki	
	L.orzeczeń	%	L.orzeczeń	%	L.orzeczeń	%
01-U	1	0,7	1	0,3	6	1,9
02-P	3	2,1	29	9,3	23	7,3
03-L	4	2,8	3	1,0	34	10,8
04-O	5	3,4	13	4,2	2	0,6
05-R	13	9,0	104	33,4	121	38,5
06-E	0	0,0	9	2,9	4	1,3
07-S	27	18,6	61	19,6	71	22,6
08-T	10	6,9	9	2,9	9	2,9
09-M	30	20,7	28	9,0	16	5,1
10-N	48	33,1	28	9,0	15	4,8
11-I	4	2,8	23	7,4	12	3,8
12-C	0	0,0	3	1,0	1	0,3
Razem	145	100,0	311	100,0	314	100,0
% razem	18,8		40,4		40,8	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

13. PRZEMOC W RODZINIE

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, określa przemoc w rodzinie jako powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Zjawisko przemocy w rodzinie ma charakter złożony i rozpatrywane jest zarówno w aspekcie, prawnym, psychologicznym jak i społecznym.

13.1. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

W zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Łask został powołany Zespół Interdyscyplinarny. W 2017 roku w skład Zespołu wchodził przedstawiciel pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty, policji, sądu, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowej.

W 2017 roku Zespół Interdyscyplinarny spotkał się 3 razy. W poprzednich latach (2015-

2015) liczba spotkań wynosiła 4. W 2017 roku liczba powołanych grup roboczych wynosiła 19, które na swoich posiedzeniach spotkały się 32 razy. W badanym czasookresie 2015-2017 liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” była największa w 2016 roku wynosząc 28. W ostatnim roku badania wyniosła 20. Badany czasookres wskazał, na utrzymywanie się podobnej liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej i objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

Tabela 19. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych do spraw przemocy w rodzinie na terenie Gminy Łask w latach 2015-2017

	2015 rok	2016 rok	2017 rok
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	3
Liczba osób uczestniczących w programach w formie grup wsparcia	18	24	24
Liczba wszczętych procedur " Niebieskie Karty" w danym roku kalendarzowym	17	28	20
Liczba powołanych grup roboczych	17	28	19
Liczba rodzin, w których prowadzone są procedury "Niebieskie Karty" objętych świadczeniami MGOPS	2	5	5
Liczba zakończonych procedur "Niebieskie Karty" w danym roku kalendarzowym	12	26	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

13. 2. PUNKT KONSULTACYJNY

Punkt Konsultacyjny w Łasku funkcjonuje od 2004 roku. Jego celem jest diagnozowanie problemów osób i rodzin zgłaszających się o pomoc, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej, a zwłaszcza osobom uzależnionym od środków zmieniających świadomość, narażonych na przemoc i agresję oraz odpowiednie zaplanowanie dla nich pomocy terapeutycznej i psychologicznej, jak również promowanie zdrowego stylu życia. Do zadań specjalistów należy w szczególności diagnozowanie problemów osób i rodzin, udzielanie pomocy i wsparcia osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, rozwijanie ich umiejętności psychospołecznych, prowadzenie indywidualnych spotkań o charakterze profilaktycznym. Punkt Konsultacyjny świadczy także usługi w zakresie poradnictwa psychologicznego dotyczącego problemów małżeńskich, rodzinnych, poradnictwa pedagogicznego dla dzieci i młodzieży oraz rodziców w zakresie problemów wychowawczych z dziećmi.

W 2017 roku w Punkcie Konsultacyjnym zatrudnieni byli specjaliści: 1 psychoterapeuta oraz 3 pedagogów ze specjalizacjami: socjoterapia, terapia rodzin, edukacja seksualna, uzależnienia. Zatrudniony pedagog i specjalista w zakresie terapii uzależnienia od alkoholu prowadził grupę

wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu w Klubie Abstynenta „Mercury” oraz indywidualne konsultacje dla osób uzależnionych od alkoholu. Specjaliści zatrudnieni w Punkcie Konsultacyjnym na wniosek Grup Roboczych działających w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego, obejmowali również indywidualnym wsparciem i pomocą osoby będące ofiarami jak i sprawcami przemocy domowej.

13.3 PROGRAMY EDUKACYJNO – TERAPEUTYCZNE

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku realizując postanowienia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadził programy edukacyjno-terapeutyczne w formie 2 grup: dla osób doświadczających przemocy w rodzinie i dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Program dla doświadczających przemocy realizowany w siedzibie Punktu Konsultacyjnego w Łasku. Grupa w 2016 roku liczyła łącznie 15 osób. Przepracowano 75 godzin, podzielonych na bloki tematyczne obejmujące spotkania 3 godzinne. Podstawowym celem działań grupy było odbudowanie poczucia własnej wartości i nabywanie umiejętności potrzebnych w procesie zmiany. Treści programowe zawarte były w trzech modułach: Trening umiejętności prospołecznych, Trening radzenia sobie z trudnymi emocjami, Moduł poświęcony poszukiwaniu własnych zasobów użytecznych w procesie zmiany. Program grupy edukacyjno- terapeutycznej dla osób stosujących przemoc domową realizowany był także w Punkcie Konsultacyjnym w Łasku. Do programu przystąpiło 9 osób. Osoby zgłaszały się do programu dobrowolnie, były także kierowane przez pracowników socjalnych lub asystenta rodziny MGOPS w Łasku. Przepracowano łącznie 75 godzin. Podstawowym celem działań programowych było powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy w rodzinie. Cel podstawowy ukierunkowany był na rozpoznanie zmian zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie. Program realizowany był poprzez spotkania grupowe mające na celu psychoedukację i ćwiczenie zachowań prospołecznych. Uzupełnieniem spotkań grupowych były konsultacje indywidualne i udzielanie indywidualnej pomocy psychologicznej. Treści programu zawarte są w trzech modułach: Trening umiejętności prospołecznych, Trening radzenia sobie z trudnymi emocjami, Trening wnioskowania moralnego.

14.PROBLEMALKOHOLOWY I NARKOMANIA

14. 1. PROBLEM ALKOHOLOWY

Narodowy Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych definiuje uzależnienie od alkoholu, jako kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których picie alkoholu dominuje nad innymi zachowaniami, które miały dla pacjenta poprzednio większą wartość. Głównym objawem zespołu uzależnienia jest pragnienie alkoholu (często silne, czasami przemożne). Na ostateczne rozpoznanie uzależnienia, pozwala identyfikacja trzech lub więcej następujących cech lub objawów występujących łącznie przez pewien czas w ciągu ostatniego roku (picia):

- 1) Silne pragnienie lub poczucie przymusu picia („głód alkoholowy”).
- 2) Upośledzona zdolność kontrolowania zachowań związanych z piciem (trudności w unikaniu rozpoczęcia picia, trudności w zakończeniu picia do wcześniej założonego poziomu, nieskuteczność wysiłków zamierzających do zmniejszenia lub kontrolowania picia).

- 3) Fizjologiczne objawy stanu odstawienia pojawiającego się, gdy picie alkoholu jest ograniczone lub przerywane albo używanie alkoholu lub pokrewnie działających substancji (np. leków) w celu złagodzenia ww. objawów, uwolnienie się od nich lub uniknięcia ich.
- 4) Zmieniona (najczęściej zwiększona) tolerancja alkoholu, potrzeba spożycia większych dawek dla wywołania oczekiwanego efektu.
- 5) Z powodu picia alkoholu narastające zaniedbywanie alternatywnych źródeł przyjemności lub zainteresowań, zwiększona ilość czasu przeznaczona na zdobywanie alkoholu lub jego picie, bądź uwolnienia się od następstw jego działania.
- 6) Uporczywe picie alkoholu mimo oczywistych dowodów występowania szkodliwych następstw picia.

W 2017 roku Rada Miejska w Łasku przyjęła Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Łask na 2018 rok. Nadrzędnym celem „programu” jest tworzenie przez gminę systemu działań profilaktycznych i naprawczych, do którego zgodnie z założeniami ustawy należą w szczególności:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Do gminnych zasobów instytucjonalnych działających w sferze rozwiązywania problemów alkoholowych należą:

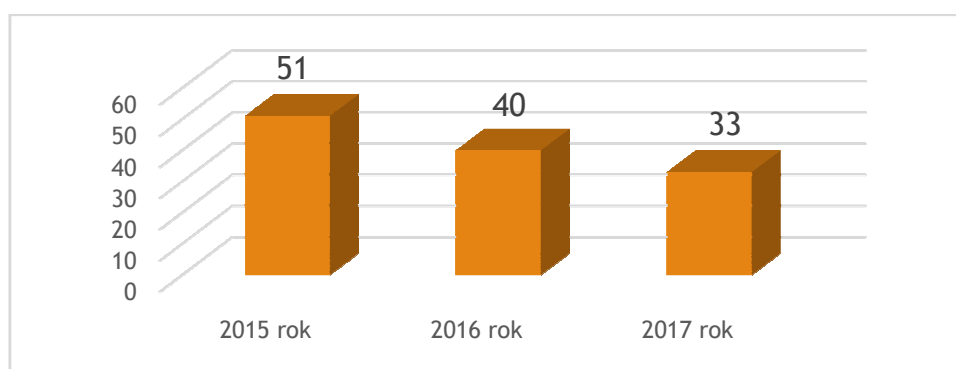
- Powiatowy Zespół Poradni w Łasku Spółka z o. o. – Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia,

- Zespół Interdyscyplinarny w Łasku działający przy MGOPS w Łasku,
- Stowarzyszenie Abstynentów Klubu "MERKURY " w Łasku,
- Placówka Wsparcia Dziennego w formie świetlic dla dzieci zagrożonych niedostosowaniem społecznym z rodzin dysfunkcyjnych prowadzone przez MGOPS w Łasku wraz z 2 filiami w Łasku oraz filiami w Wiewiórczynie, Bałuczu, Okupie, Wrzeszczewicach, Teodorach i Łopatkach,
- Punkt Konsultacyjny przy MGOPS w Łasku – „Poradnia Młodych”,
- Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łasku.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2017 roku zajmowała się 34 sprawami o zastosowanie zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego. W wyniku skierowano 18 wniosków co Sądu Rejonowego o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego, było monitorowanych 7 wniosków – w trakcie postępowania wyjaśniającego lub wnioski dotyczące osób pozostających w kontakcie z Poradnią Odwykową w Łasku, Punktem Konsultacyjnym, 6 wniosków zostało wycofanych przez wnioskodawcę, od 3 wniosków odstąpiono.

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielił wsparcia dla osób dotkniętych problemem alkoholowym. W badanym czasookresie nastąpiło zmniejszenie się liczby osób dotkniętych tym problemem, którzy zgłosili się do MGOPS, co pokazuje poniższy wykres.

Wykres 5. Liczba osób z problemem alkoholowym, którzy otrzymali wsparcie z MGOPS w Łasku w latach 2015-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

14. 2. NARKOMANIA

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania to stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich.

W celu przeciwdziałania narkomanii Gmina Łask podejmuje współpracę z takimi jednostkami jak:

- Poradnia Uzależnienia w Łasku,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego w Łasku,
- Poradnie Podstawowej Opieki Zdrowotnej
- Placówki oświatowe
- Organizacje prowadzące działalność pożytku publicznego w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Komenda Powiatowa Policji w Łasku
- Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Łaski Dom Kultury,
- Biblioteka Publiczna w Łasku,
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji.

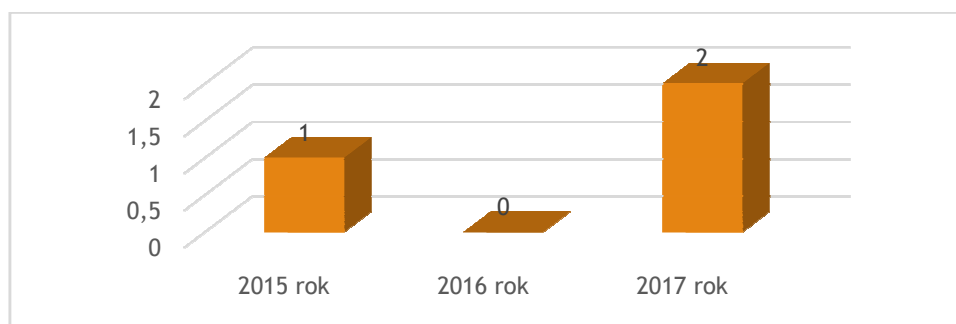
Rada Miejska w Łasku w grudniu 2017 roku przyjęła Gminny Program Przeciwdziałania Narkomani na 2018 rok, którego celem jest „Ograniczenie używania środków psychoaktywnych oraz związanych z tym problemów. Zahamowanie tempa wzrostu popytu na narkotyki i inne substancje psychoaktywne, w szczególności wśród dzieci i młodzieży Gminy Łask”. W programie wymieniono zadania, które gmina realizuje na rzecz przeciwdziałania narkomanii. Należą do nich:

I. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem, II. Udzielanie wsparcia rodzinom, w których występują problemy narkomanii, w szczególności udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej, III. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo - rekreacyjnych dla uczniów, a także na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych, IV. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii, V. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem spo-

łącznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielił wsparcia dla osób dotkniętych problemem narkomanii. W 2017 roku udzielono wsparcia z tego tytułu dla 2 osób.

Wykres 6. Liczba osób z problemem narkomanii, którzy otrzymali wsparcie z MGOPS w Łasku w latach 2015-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

15. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku, o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. W myśl w/w ustawy, piecza zastępcza sprawowana jest w formie rodzinnej (rodzina zastępcza) i instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze). Rodzinna piecza zastępcza jest formą zapewnienia opieki dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu i po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) rodzina zastępcza:
 - a. spokrewniona
 - b. niezawodowa
 - c. zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna
- 2) rodzinny dom dziecka

Gmina jako podmiot odpowiedzialny za pracę z rodziną biologiczną powinna położyć szczególny nacisk na wsparcie rodzin, a umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno być ostatecznością. Wspieranie rodziny powinno polegać w szczególności na analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, wzmocnieniu roli funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, pomoc w integracji rodziny, przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji rodziny.

15. 1. ASYSTENT RODZINY

Rodziny mające problem opiekuńczo - wychowawczy mogą otrzymać pomoc w formie asystenta rodziny. Asystent prowadzi pracę z rodziną poprzez realizację planu pracy we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, udzielaniem pomocy w poprawie sytuacji życiowej rodziny – zwłaszcza w prowadzeniu gospodarstwa domowego, udzielaniem pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych oraz wspieraniem aktywności społecznej rodziny, udzielaniem pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, motywowaniu do udziału w zajęciach grupowych mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych, udzielanie wsparcia dzieciom, podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku wprowadził w 2017 roku w strukturę Ośrodka jednego asystenta rodziny, który objął pomocą 16 rodzin.

15. 2. BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, udziela wsparcia rodzinom zmagającym się z bezradnością opiekuńczo-wychowawczą. W badanym czasookresie odnotowano spadek liczby tych rodzin ze 103 w 2015 roku, do 43 w 2017 roku.

Tabela 20. Liczba rodzin, którym MGOPS w Łasku udzieli wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2015-2017

	2015 rok	2016 rok	2017 rok
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (ogółem)	103	80	43
w tym rodziny niepełne	83	64	33
w tym rodziny wielodzietne	20	16	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

15.3. PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO

Tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną jest zadaniem samorządu gminy, wynikającym z zapisów zawartych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jedną z form wspierania rodzin borykających się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi jest prowadzenie placówek wsparcia dziennego. Zgodnie z powyższą ustawą placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190, lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta. Na terenie miasta i gminy Łasku funkcjonowały następujące placówki: Placówka Wsparcia Dziennego Filia w Łasku ul. Narutowicza 28, Placówka Wsparcia Dziennego Filia w Łasku ul. Batorego 31, Placówka Wsparcia Dziennego Filia w Łasku ul. Toruńska 1, oraz Placówki Wsparcia Dziennego Filia w: Wiewiórczynie, Wrzeszczewicach, Bałuczu, Okupie, Teodorach i Łopatkach. Placówki adresują swoją pomoc do dzieci i młodzieży w wieku 6-15 lat, uczęszczających do szkół podstawowych lub gimnazjum, wywodzących się z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo -wychowawczych, w szczególności z rodzin o niskim statusie materialnym, rozbitych, niepełnych, niezaradnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym lub uzależnieniami.

15.4. PIECZA ZASTĘPCZA

Wg danych z 2016 i 2017 roku Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łasku, na terenie Gminy Łask funkcjonowało 28 rodzin zastępczych. Łączna liczba dzieci przebywających w tych rodzinach wynosiła 36 w 2016 roku i 37 w 2017 roku. Łączna liczba rodzin spokrewnionych z dzieckiem wyniosła 15, a rodzin niezawodowych 13. W rodzinach spokrewnionych przebywało 17 dzieci a w rodzinach niezawodowych 19 w 2016 roku i 20 w 2017 roku. Brak na terenie gminy rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych specjalistycznych, rodzin pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz rodzinnych domów dziecka.

Tabela 21. Rodzinna piecza zastępcza funkcjonująca na terenie Gminy Łask w latach 2016-2017

	2016 rok	2017 rok
Liczba rodzin zastępczych z terenu Gminy Łask (ogółem)	28	28
w tym: rodziny spokrewnione z dzieckiem	15	15
w tym: rodziny zastępcze niezawodowe	13	13
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych z terenu Gminy Łask	36	37
w tym: liczba dzieci umieszczonych w rodzinach spokrewnionych z dzieckiem	17	17
w tym: liczba dzieci umieszczonych w rodzinach niezawodowych	19	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

W 2016 roku 4 pełnoletnie osoby z terenu Gminy Łask opuściły placówki opiekuńczo-wychowawcze, a w 2017 roku odnotowano 3 osoby.

16. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa społeczności lokalnej jest jednym z podstawowych mierników ocenianych działań podejmowanych przez Policję. Działania muszą być oparte o współpracę wszystkich instytucji, organizacji i podmiotów uczestniczących i odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa, a w szczególności samorządów terytorialnych, społeczności lokalnych, organizacji pozarządowych i wymiaru sprawiedliwości.

Za bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Łasku. Wg danych z KPP, w 2017 roku, stwierdzono o łącznie 230 przestępstw kryminalnych, 19

przestępstw narkotykowych, 52 przestępstwa drogowe oraz 5 przestępstw znęcania się nad osobą najbliższą. Wybrane rodzaje przestępstw w podziale na wszczęte postępowania przygotowawcze oraz przestępstwa stwierdzone prezentuje poniższa tabela.

Tabela 22. Wybrane rodzaje przestępstw wszczętych i stwierdzonych na terenie Gminy Łask w 2017 roku

	Wszczęte postępowania przygotowawcze	Przestępstwa stwierdzone
Przestępstwa kryminalne	369	230
Zabójstwo	1	1
Przestępstwa uszczerbku na zdrowiu	7	1
Kradzieży rzeczy	44	31
Przywłaszczenia mienia	6	5
Kradzież z włamaniem	33	31
Uszkodzenia cudzej rzeczy	18	15
Znęcanie się nad osobą najbliższą	11	5
Przestępstwa narkotykowe	16	19
Przestępstwa drogowe	50	52

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z KPP

Wg danych Policji i procedury „Niebieskie Karty”, w 2017 roku w stosunku do łącznie 53 osób istniało podejrzenie że są ofiarami przemocy w rodzinie. Dla 51 osób istniało podejrzenie, że dopuszczają się przemocy w rodzinie. Procedurę „Niebieskie Karty” zastosowano do 51 przypadków.

17. POMOC SPOŁECZNA

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku realizując zadania z zakresu pomocy społecznej, działa na podstawie ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. Osoby/rodziny ubiegające się o pomoc społeczną, w tym wsparcie finansowe (udzielenie zasiłku w postaci pomocy finansowej), powinny spełniać warunki określone przez w/w ustawę. Ustawodawca określił w formie katalogu problemy społeczne, które uprawniają do korzystania ze świadczeń socjalnych. Zgodnie z art. 7 ustawy, pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy w rodzinie;
- 7a) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 10) (uchylony)
- 11) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizmu lub narkomanii;
- 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej

Wyznaczenie powyższego katalogu wiąże się z koniecznością badania i monitorowania, w większości przypadków wykorzystując instrumenty badań społecznych. Badania podstawowe wykonane na potrzeby Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, pozwalają poznać główne dysfunkcje rodzin oraz osób otrzymujących pomoc socjalną w obszarze świadczonej pomocy społecznej przez tutejszy MGOPS.

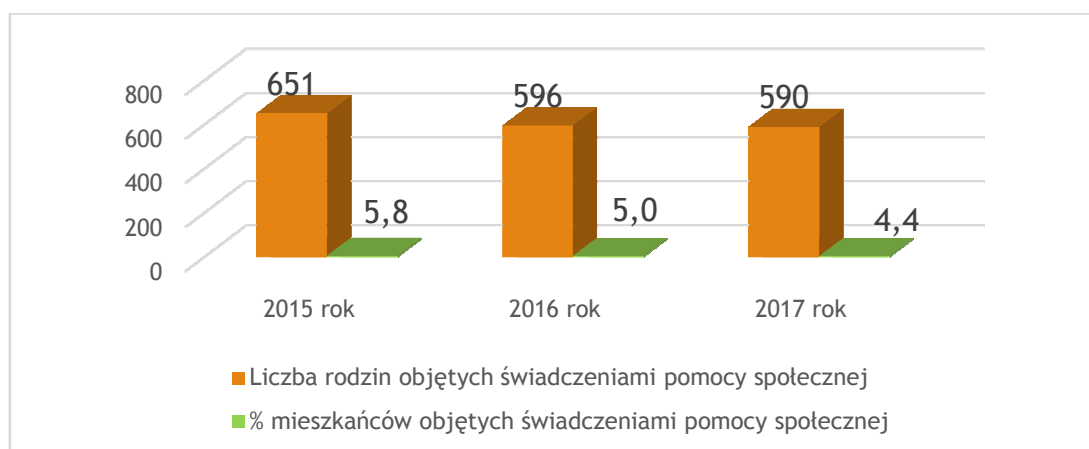
17. 1. GOSPODARSTWA DOMOWE OBJĘTE POMOCĄ SPOŁECZNĄ

Badania zasobów Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej umożliwiły uzyskanie odpowiedzi na pytania dotyczące liczby gospodarstw domowych objętych wsparciem pomocy społecznej, strukturę gospodarstw domowych, liczbę dzieci w gospodarstwach domowych, która korzysta z pomocy społecznej.

Analiza danych wykazała, że na terenie Gminy Łask w 2015 roku 5,8% mieszkańców było objętych świadczeniami z pomocy społecznej. W 2017 roku wskaźnik ten zmniejszył się do 4,4%. Dynamika pokazała spadek o 1,4 punktów procentowych tego udziału w latach 2015-

2017. Poniższy wykres przedstawia liczebność gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną.

Wykres 7. Rodziny objęte pomocą społeczną w Gminie Łask w latach 2015-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

W 2015 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wynosiła 651, a w 2017 roku zmniejszyła się do 590. W badanych latach przeważały gospodarstwa jednoosobowe, przy czym zaobserwowano wzrost odsetka rodzin jednoosobowych.

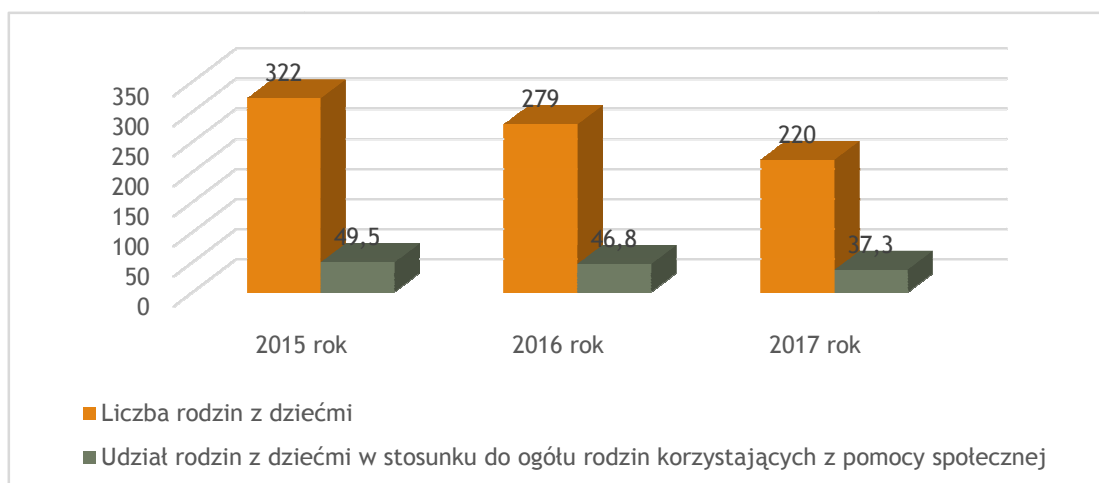
Tabela 23. Udział procentowy (%) rodzin korzystających ze wsparcia MGOPS w Gminie Łask, ze względu na liczbę osób w rodzinie w latach 2015-2017

Razem liczba rodzin	2015 rok		2016 rok		2017 rok	
	L. rodzin	%	L. rodzin	%	L. rodzin	%
1 osoba w rodzinie	279	42,8	276	46,3	323	54,8
2 osoby w rodzinie	99	15,2	91	15,3	94	15,9
3 osoby w rodzinie	97	14,9	85	14,3	66	11,2
4 osoby w rodzinie	105	16,1	92	15,4	68	11,5
5 osób w rodzinie	42	6,5	28	4,7	20	3,4
6 osób i więcej w rodzinie	29	4,5	24	4,0	19	3,2
Razem	651	100,0	596	100,0	590	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Kolejną istotną kwestią charakteryzującą rodziny korzystające z pomocy społecznej, była liczba rodzin z dziećmi oraz liczba dzieci w tych rodzinach. Odsetek rodzin z dziećmi, które korzystały z pomocy społecznej w badanych latach uległ zmniejszeniu z niemal 50% do 37%. Wg stanu na koniec 2017 roku w systemie pomocy społecznej funkcjonowało 220 rodzin z dziećmi. Były to w głównej mierze rodziny z 2 dzieci oraz z 1 dzieckiem.

Wykres 8. Liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej w Gminie Łask w latach 2015-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

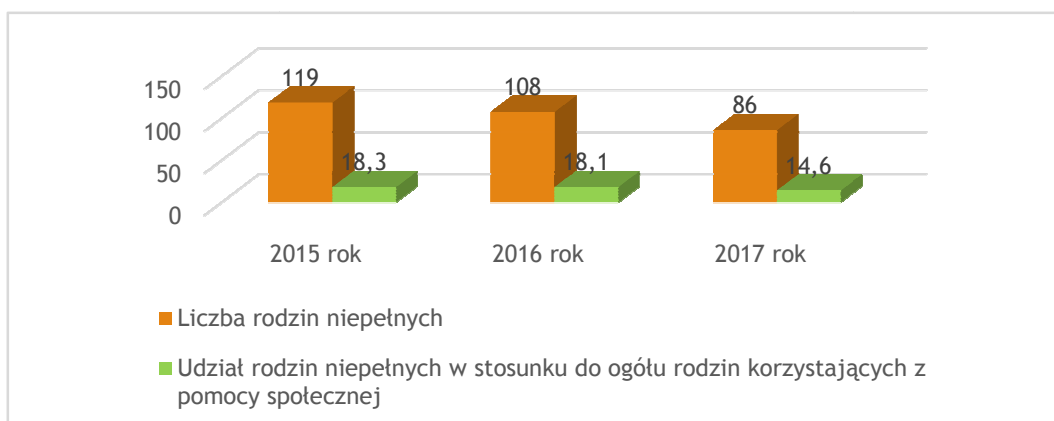
Tabela 24. Liczba oraz udział procentowy rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej w Gminie Łask w latach 2015-2017

Liczba dzieci	2015 rok		2016 rok		2017 rok	
	L. rodzin	%	L. rodzin	%	L. rodzin	%
1 dziecko	103	32,0	99	35,5	86	39,1
2 dzieci	137	42,6	117	41,9	88	40,0
3 dzieci	51	15,8	38	13,6	26	11,8
4 dzieci	22	6,8	19	6,8	14	6,4
5 dzieci	4	1,3	2	0,7	3	1,4
6 dzieci	3	0,9	3	1,1	1	0,4
7 dzieci	2	0,6	1	0,4	2	0,9
Razem	322	100,0	279	100,0	220	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS

Wsparciem pomocy społecznej na terenie gminy były objęte rodziny niepełne. Odsetek tych rodzin w badanych latach 2015-2017 zmniejszał się, tj. w 2015 roku wynosił 18,3%, a w 2017 roku 14,6%. Rodziny niepełne objęte wsparciem Ośrodka to głównie gospodarstwa z 1 dzieckiem, stanowiące w 2017 roku 51,1%.

Wykres 9. Liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej w Gminie Łask w latach 2015-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS

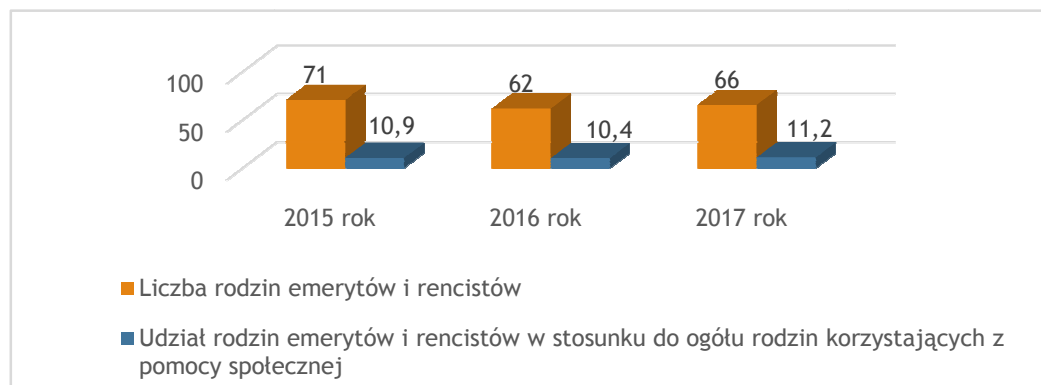
Tabela 25. Liczba dzieci w rodzinach niepełnych objętych wsparciem MGOPS w Gminie Łask w latach 2015-2017

Liczba dzieci w rodzinach niepełnych	2015 rok		2016 rok		2017 rok	
	L. rodzin	%	L. rodzin	%	L. rodzin	%
1 dziecko	47	39,5	48	44,4	44	51,1
2 dzieci	48	40,3	41	38,0	30	34,9
3 dzieci	18	15,1	15	13,9	9	10,5
4 dzieci i więcej	6	5,1	4	3,7	3	3,5
Razem	119	100,0	108	100,0	86	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Liczba rodzin emerytów i rencistów korzystających z pomocy społecznej utrzymywała się na podobnym poziomie, wynosząc 66. Ważnym zjawiskiem jest fakt wzrostu odsetka tych rodzin w stosunku do ogółu rodzin korzystających z pomocy MGOPS w Łasku. W 2017 roku wynosił on 11,2%.

Wykres 10. Liczba rodzin emerytów i rencistów korzystających z pomocy społecznej w Gminie Łask w latach 2015-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Tabela 26. Liczba rodzin emerytów i rencistów objętych wsparciem MGOPS w Gminie Łask w latach 2015-2017

Liczba osób w rodzinie	2015 rok		2016 rok		2017 rok	
	L. rodzin	%	L. rodzin	%	L. rodzin	%
1 osoba	24	33,8	28	45,2	36	54,6
2 osoby	20	28,2	15	24,2	14	21,2
3 osoby	8	11,3	9	14,5	8	12,1
4 osoby i więcej	19	26,7	10	16,1	8	12,1
Razem	71	100,0	62	100,0	66	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

17.2. CHARAKTERYSTYKA DOMINUJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Jednym z elementów przeprowadzonej diagnozy była próba określenia, w jakim stopniu odnotowane w ustawie o pomocy społecznej dysfunkcje i problemy społeczne dotyczyły mieszkańców Gminy Łask. Dominującą przyczyną przyznawania pomocy ze strony Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej było bezrobocie. Zaobserwowano jednak stopniowe zmniejszanie się odsetka rodzin korzystających z tego powodu tj. w 2015 roku rodziny, które określiły jako powód trudnej sytuacji życiowej bezrobocie stanowiły 57,0%, a w 2017 roku już 39,2%. Również systematycznie zmniejsza się odsetek rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka z powodu ubóstwa. W 2017 roku rodziny te stanowiły 34,1%. Niepokojącym faktem jest utrzymywanie się na stałym poziomie odsetka rodzin, w których występują osoby niepełnosprawne oraz długotrwale lub ciężko chore. Łączny ich odsetek w 2017 roku wyniósł nieco ponad 70% wszystkich rodzin korzystających z pomocy Ośrodka. Ważnym zagadnieniem jest fakt stopniowego zwiększania się odsetka rodzin, w których występowały trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, bezdomności oraz sytuacji kryzysowej.

Tabela 27. Dominujące powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Łask w latach 2015-2017

Powód przyznania pomocy społecznej	2015 Rok		2016 Rok		2017 Rok	
	Liczba Rodzin	%	Liczba Rodzin	%	Liczba Rodzin	%
Ubóstwo	271	41,6	241	40,4	201	34,1
Bezdomność	11	1,7	20	3,4	16	2,7
Potrzeba ochrony macierzyństwa	34	5,2	24	4,0	14	2,4
w tym: wielodzietność	29	4,5	20	3,4	14	2,4
Bezrobocie	371	57,0	316	53,0	231	39,2
Niepełnosprawność	228	35,0	210	35,2	202	34,2
Długotrwała lub ciężka choroba	254	39,0	238	39,9	214	36,3
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	102	15,7	81	13,6	48	8,1

w tym: rodziny niepełne	83	12,7	64	10,7	33	5,6
w tym: rodziny wielodzietne	20	3,1	16	2,7	10	1,7
Przemoc w rodzinie	0	0,0	1	0,2	1	0,2
Alkoholizm	51	7,8	40	6,7	33	5,6
Narkomania	1	0,2	0	0,0	2	0,3
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	10	1,5	12	2,0	16	2,7
Zdarzenie losowe	3	0,5	3	0,5	4	0,7
Sytuacja kryzysowa	5	0,8	13	2,2	16	2,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

17. 3. ŚWIADCZENIA PRYZNANE W RAMACH PROGRAMU „POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA”

Wieloletni program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, jest programem wspierania finansowego gmin w zakresie realizacji zadań własnych o charakterze obowiązkowym określonych w art. 17 ust. 1 pkt 3 i pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Strategicznym celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych.

Na terenie Gminy Łask w 2017 roku funkcjonowały 23 placówki prowadzące dożywianie, w tym 10 na terenach wiejskich (15 szkół, 5 przedszkoli, 3 inne). Dane statystyczne wskazały, że liczba osób objęta Programem dożywiania z roku na rok maleje. W 2015 roku ogólna liczba omawianych osób wynosiła 1060, a w 2017 roku już 564. Największemu spadkowi uległa liczba uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej, tj. z 506 uczniów otrzymujących pomoc w 2015 roku do 171 w 2017 roku.

Tabela 28. Liczba osób objętych programem Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w Gminie Łask w Latach 2015-2017

Rok		Liczba osób objętych Programem	Liczba osób korzystających z posiłku
2015 rok	Razem	1060	456
	Dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej	150	77
	Uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	506	389
	Pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej	428	13
2016 rok	Razem	798	399
	Dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej	95	52

	Uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	340	330
	Pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej	383	21
	Razem	564	211
2017 rok	Dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej	65	48
	Uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	171	150
	Pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej	338	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

17.4. PRACA SOCJALNA

Praca socjalna to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi, a także rozwinięcia lub wzmocnienia aktywności samodzielności życiowej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny.

W badanym czasokresie 2015-2017 na terenie gminy zwiększyła się liczba rodzin objętych pracą socjalną. W 2017 roku wyniosła 588. W początkowym roku badania zawarto 2 kontrakty socjalne, a w 2017 roku już 36. W 2017 roku pojawił się również obowiązek wyszczególniania na sprawozdaniu MPiPS liczby zawieranych kontraktów w części A i B.¹⁵

Tabela 29. Liczba osób objętych pracą socjalną oraz liczba osób, z którymi zawarto kontrakt socjalny na terenie Gminy Łask w latach 2015-2017

	2015 rok	2016 rok	2017 rok
Liczba rodzin objętych pracą socjalną	443	508	588
Liczba zawartych kontraktów socjalnych	2	18	36
w tym część A	-	-	4
w tym część B	-	-	32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Ponadto pracownicy socjalni, w ramach podnoszenia wiedzy i określania szczegółowej diagnozy osób i rodzin zwracających się o pomoc, podejmują współpracę ze specjalistami zatrudnionymi w Punkcie Konsultacyjnym, współpracują z Policją, przedstawicielami placówek oświatowych, Poradnią Psychologiczną -Pedagogiczną, Parafiami, organizacjami pozarządowymi.

¹⁵Kontrakt socjalny część A dotyczy osób i rodzin, z którymi zawierany jest kontrakt w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej. Kontrakt socjalny część B dotyczy osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, o których mowa w art. 49 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

mi. Przekazują do Sądu Rodzinnego i Kuratorskiego Zespołu Służby Sądowej informacje na temat rodzin objętych nadzorem kuratora, biorą udział w zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka w pieczy zastępczej, Domach Dziecka oraz podejmują działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej. Udzielają pomocy osobom ubiegającym się o orzeczenie o niepełnosprawności, podejmują działania w zakresie uzyskiwania alimentów, świadczeń rodzinnych, pielęgnacyjnych i innych, umożliwiają bezpłatne konsultacje medyczne, prawne, terapeutyczne, uczą racjonalnego gospodarowania środkami, kierują do Poradni Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradni Zdrowia Psychicznego.

17.5. USŁUGI OPIEKUŃCZE

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.¹⁶

Na terenie Gminy Łask wzrasta zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, co dowodzą dane za lata 2015-2017. W pierwszym roku badania usługami opiekuńczymi objęto 54 osoby, w kolejnym roku już 59, a w 2017 roku 69.

17.6. ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE „RODZINA 500+”.

Zgodnie z Ustawą z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Świadczenie wychowawcze przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka. Przysługuje do dnia ukończenia przez dziecko 18 roku życia.

W 2016 roku MGOPS przyjął 2205 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego. Wydano 2156 decyzji. Łącznie 1904 rodziny skorzystały ze świadczenia wychowawczego.

17.7. KARTA DUŻEJ RODZINY

Karta Dużej Rodziny to ogólnopolski system zniżek dla rodzin, które posiadają troje i więcej dzieci. Jest to projekt przygotowany przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w

¹⁶opracowano na podstawie: <https://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoleczna/formy-udzielanej-pomocy/uslugi-opiekuncze--i--specjalistyczne-uslugi-opiekuncze/>

ramach którego członkowie rodzin wielodzietnych otrzymują możliwość skorzystania z niższych cen na produkty i usługi dostępnych zarówno w placówkach publicznych, jak i u partnerów prywatnych. Od stycznia 2018 roku Karta Dużej Rodziny dostępna jest w dwóch formach, tj. plastikowej oraz elektronicznej.

W 2016 roku wydano 138 Kart Dużej Rodziny, w tym 65 dla rodziców/małżonków i 112 dla dzieci. W 2017 roku wydano 111 KDR, w tym dla 39 rodziców/małżonków i 72 dzieci.

18. INSTYTUCJONALNE ZASOBY POMOCY SPOŁECZNEJ

18.1. MIEJSKO – GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej posiada mieszaną strukturę organizacyjną w której występują działy, równorzędne komórki i stanowiska indywidualne: Dział Pomocy Środowiskowej, Dział Świadczeń, Sekcja Świadczeń Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego, Sekcja Ekonomiczno-Finansowa, Radca Prawny. Ponadto prowadzone są Placówki wchodzące w skład systemu pomocy społecznej (ośrodki wsparcia): Warsztat Terapii Zajęciowej w Łasku, Punkt Konsultacyjny Dla Rodzin w Łasku i w Kolumnie, Placówka Wsparcia Dziennego z Filiami.

Pracownicy MGOPS posiadają odpowiednie kwalifikacje zawodowe i wykształcenie kierunkowe oraz biorą udział w szkoleniach podnoszących kwalifikacje i umiejętności zawodowe. W 2016 roku 54 osoby realizowały zadania z pomocy społecznej na 49 etatach. Ponadto 51 osób zostało zatrudnionych w ramach umów zlecenia.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku realizując zadania z zakresu pomocy społecznej, działa na podstawie ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. Zgodnie z powyższą ustawą MGOPS udziela świadczeń pieniężnych, w tym zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe i celowe specjalne, zasiłki i pożyczki na ekonomiczne usamodzielnienie, pomoc na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki, wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki, świadczeń niepieniężnych, w tym m.in.: praca socjalna, składki na ubezpieczenia zdrowotne i społeczne, posiłek, poradnictwo specjalistyczne, usługi opiekuńcze, interwencja kryzysowa, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

18.2. PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku w 2016 roku prowadził 9 placówek opiekuńczo– wychowawczych wsparcia dziennego z planowaną liczbą 180 miejsc. Na terenie miasta i gminy Łasku funkcjonowały następujące placówki: Placówka Wsparcia Dziennego Filia w Łasku ul. Narutowicza 28, Placówka Wsparcia Dziennego Filia w Łasku ul. Batorego 31, Placówka Wsparcia Dziennego Filia w Łasku ul. Toruńska 1, oraz Placówki Wsparcia Dziennego Filia w: Wiewiórczynie, Wrzeszczewicach, Bałuczu, Okupie, Teodorach i Łopatkach. Placówki zapewniały dzieciom opiekę w godzinach popołudniowych w dni nauki szkolnej, pomoc w nauce, w odrabianiu prac domowych, organizowały czas wolny, zabawę, zajęcia sportowe oraz zajęcia umożliwiające rozwój ich zainteresowań. Każda placówka funkcjonowała w oparciu o regulamin oraz indywidualnie przygotowane plany pracy. Funkcjonowanie Placówek

Wsparcia Dziennego jest finansowane ze środków pochodzących z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

18.3. PUNKT KONSULTACYJNY

Punkt Konsultacyjny stanowi jedno z głównych miejsc w systemie pomocowym dla osób będących w kryzysie, uzależnionych od alkoholu, środków psychoaktywnych, dla członków ich rodzin oraz osób doświadczających przemocy. Spełnia on zadania interwencyjno-wspierające świadcząc poradnictwo: prawne, psychologiczne i pedagogiczne dla osób i rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, w celu zapobiegania powstawaniu, lub przywracaniu osobom i rodzinom możliwości samodzielnego zmagania się z sytuacjami trudnymi. Punkt funkcjonuje w strukturze Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łasku (Punkt wraz z filią w Łasku). W Punkcie zatrudnione są następujące osoby: 1 psychoterapeuta, oraz 3 pedagogów ze specjalizacjami: socjoterapia, terapia rodzin, edukacja seksualna, uzależnienia. W Klubie Abstynenta „Merkury” w Łasku zatrudniona jest także 1 osoba prowadząca terapię indywidualną i grupową dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu.

18.4. WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ

Warsztat Terapii Zajęciowej jest placówką przeznaczoną dla osób niepełnosprawnych, w stosunku do których orzeczono znaczny i umiarkowany stopień niepełnosprawności oraz przyznano wskazania do terapii zajęciowej. Warsztat stwarza osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności do podjęcia zatrudnienia. W Warsztacie prowadzone są różnorodne formy terapii tj.: ergoterapia, arteterapia, psychoterapia (indywidualna i grupowa), muzykoterapia, hydroterapia, terapia ruchem (ćwiczenia ogólnousprawniające, choreoterapia) i zajęcia sportowe. Warsztat Terapii Zajęciowej przeznaczony jest dla 23 osób niepełnosprawnych. Z zajęć terapeutycznych w 2016 roku w wyniku rotacji skorzystały 24 osoby z umiarkowanym (14 osób) i znacznym (10 osób) stopniem niepełnosprawności. Wszyscy uczestnicy warsztatu byli mieszkańcami powiatu łaskiego. Na dzień 31 grudnia 2016 roku byli mieszkańcami poszczególnych gmin: Gmina Łask – 15 osób, Gmina Buczek – 3 osoby, Gmina Wodzierady – 6 osób.

18.5. ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY

Środowiskowy Dom Samopomocy w Łasku, udziela wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi zamieszkującymi następujące gminy: Łask, Dobroń, Buczek, Wodzierady. Liczba uczestników w 2016 roku wyniosła 32 osoby, w tym 8 osób przewlekłe psychicznie chorych, 21 osób upośledzonych umysłowo i 3 osoby wykazujące inne przewlekłe zaburzenia czynności psy-

chicznych. W ŚDS świadczone są usługi: trening kulinarny, trening w zakresie wyglądu zewnętrznego i higieny, trening farmakologiczny i promocji zdrowia, trening załatwiania spraw w instytucjach, trening umiejętności praktycznych, trening techniczny, trening umiejętności spędzania wolnego czasu, trening rozwiązywania problemów w trudnych sytuacjach międzyludzkich, trening podstawowych umiejętności prowadzenia rozmowy i komunikacji społecznej, trening budżetowy, trening relaksacyjny (autogenny Schulza i wizualizacja), trening metapoznawczy. Do form terapii ruchowej należały: nauka pływania i ćwiczenia ruchowe w wodzie, ćwiczenia ruchowe w siłowni, na sali gimnastycznej i siłowni na powietrzu, ćwiczenia ogólnokondycyjne – w sali rehabilitacyjnej Warsztatu Terapii Zajęciowej, marsze z kijami trekkingowymi, gry i zabawy ruchowe na powietrzu – w okresie letnim na stadionie Centrum Sportu i Rekreacji w Łasku, doskonalenie umiejętności gry w bocce, tenis stołowy, udział w zawodach lekkoatletycznych i olimpiadach dla osób niepełnosprawnych, gry i zabawy taneczno-ruchowe, trening relaksacyjny w sali rehabilitacyjnej Warsztatu Terapii Zajęciowej, hipoterapia – prowadzona okresowo przez wykwalifikowanego instruktora z zakresu hipoterapii w stadninie koni w Pstrokonkach, terapia zajęciowa (plastyka, krawiectwo i hafciarstwo, bukiciarstwo, zajęcia z komputerem), wolontariat jako narzędzie aktywnej integracji. Ponadto w ŚDS prowadzone jest poradnictwo psychologiczne grupowe.

19. PROGNOZA ZMIAN

Zmiany demograficzne do roku 2022 oznaczają dalszy wzrost osób w wieku senioralnym. Należy podejmować działania zarówno w obszarze opieki jak i aktywizacji osób w wieku starszym. W zakresie opieki decydujące o możliwości jak najdłuższego przebywania w dotychczasowym środowisku, poprzez realizację szeroko rozumianej pracy socjalnej z tą grupą społeczną. Osoba, która z powodu stanu zdrowia, nie może przebywać w miejscu zamieszkania powinna trafić do placówki całodobowej dostosowanej do jej indywidualnych potrzeb. Konieczne jest też systematyczne monitorowanie sytuacji demograficznej gminy. W obszarze aktywizacji należy zadbać o wyrównanie dostępu do usług społecznych, np. klubów, placówek edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych. Uwaga lokalnych polityków społecznych powinna koncentrować się nie tylko na pomocy dla samych seniorów, ale także ich rodzin.

Wraz ze starzeniem się populacji wzrasta liczba osób długotrwale chorych i niepełnosprawnych. Osoby te są bardzo zróżnicowaną grupą, konieczna jest zatem polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi jeżeli chodzi o ich edukację i aktywny udział w społeczeństwie. Sporych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa, oraz budowa dla tej grupy osób systemu wsparcia.

System opieki nad dzieckiem pozbawionym właściwej opieki rodziców winien dalej rozwijać się zgodnie z potrzebami społecznymi, czyli m.in. proponować działania profilaktyczne i osłonowe dla rodzin niewydolnych wychowawczo, tak by jak najdłużej utrzymać dziecko w środowisku rodzinnym poprzez wsparcie systemowe w formie asystenta rodziny oraz specjalistyczne poradnictwo w formach indywidualnych oraz grupowych. Wzmacnianie rodziny, wraz z rozwojem atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego adresowanych do dzieci i młodzieży, winno przełożyć się na ograniczenie rozwoju zachowań o charakterze niedostosowania społecznego oraz patologii społecznej.

Pozycja członków rodziny na rynku pracy silnie wpływa na sytuację finansową gospodarstw domowych. Sytuacja danej osoby na rynku pracy jest uzależniona od poziomu wykształcenia, płci i wieku. Bardzo wyraźnie widać, że wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia maleje zagrożenie ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym. Posiadane kwalifikacje oraz kompetencje społeczne zwiększają szansę osób wykluczonych na aktywny udział na otwartym rynku pracy. Tym samym beneficjenci pomocy społecznej wymagają profesjonalnego wsparcia w ramach realizowanej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych. Konieczne zatem jest doksztalcenie

kadry w tym zakresie. Niezbędne jest również aby były podejmowane aktywne działania MGOPS na rzecz ich klientów w szczególności osób pozostających bez pracy.

Również zabezpieczenie socjalne (świadczenia materialne) stają się niezbędnym elementem systemu pomocy celem zmiany ich sytuacji materialnej jak również społeczno- zawodowej i tym samym rodzinnej. Bez tego typu form wsparcia liczba rodzin wykluczonych społecznie będzie systematycznie rosła. Konieczne jest zatem monitorowanie występujących problemów społecznych na obszarze gminy.

20. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring rozumiany jest jako proces systematycznego zbierania i analizowania danych ilościowych i jakościowych dotyczących prowadzonych działań, wdrażanych projektów bądź całej strategii, tak w aspekcie finansowym jak i rzeczowym. Jego celem jest zapewnienie zgodności realizacji strategii z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i wytyczonymi celami.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Ewaluacja jest częścią procesu podejmowania decyzji, który to polega na wydawaniu opinii o wartości działania poprzez systematyczne, jawne zbieranie i analizowanie o nim informacji w odniesieniu do przyjętych celów, kryteriów i wartości. Ewaluację strategii należy rozumieć jako systematyczne zbieranie informacji na temat działań, charakterystyki i efektów programu w celu ocenienia strategii, poprawy jej skuteczności oraz/lub wsparcia procesu decyzyjnego dotyczącego przyszłego programowania¹⁷.

Cele prowadzenia ewaluacji można ująć w czterech zasadniczych punktach:

- 1) kontrola nad działaniem władz publicznych oraz zwiększanie przejrzystości tych działań,
- 2) zwiększanie skuteczności i efektywności projektów i programów podejmowanych przez sektor publiczny;
- 3) kształtowanie kierunków i priorytetów działalności sektora publicznego,
- 4) poznawanie mechanizmów programów i projektów¹⁸.

Realizacja działań przewidzianych w celach operacyjnych niniejszej strategii odbywać się będzie w ramach kompetencji poszczególnych komórek organizacyjnych gminy. Potwierdzeniem osiągnięcia wskaźników realizacji działań, o których mowa w niniejszym dokumencie, będzie coroczne sprawozdanie z realizacji strategii.

W ramach struktury Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zostanie powołany Zespół ds. Strategii. Zespół wdrażający Strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku w celu oceny poziomu wdrożenia poszczególnych celów i kierunków działań zawartych w niniejszym dokumencie.

¹⁷T. Kierzkowski, Ocena (ewaluacja) programów i projektów o charakterze społeczno-gospodarczym w kontekście przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, Warszawa 2002, s. 19–20.

¹⁸Tamże, str. 11

21. PLANOWANIE SPOŁECZNE W STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Realizacja przez gminę lokalnej polityki społecznej odbywa się na podstawie dokumentów strategicznych planowania społecznego. Pierwszym z nich to strategia zintegrowanego rozwoju (ustawa o samorządach i przestrzennym zagospodarowaniu kraju). Druga to strategia rozwiązywania problemów społecznych wyznaczająca de facto cele realizowanej przez samorząd lokalnej polityki społecznej. Przedmiotowe cele polityki społecznej wyznaczają dziedziny, czyli obszary polityki społecznej – rozumianej nie tylko jako działalność praktyczna państwa, ale również jako nauka. Za fundamentalne dziedziny polityki społecznej uznaje się zatem:

- Politykę ludnościową i rodzinną
- Politykę w dziedzinie zatrudnienia, płac, warunków i ochrony pracy;
- Politykę mieszkaniową;
- Politykę w zakresie ochrony zdrowia;
- Politykę oświatową;
- Politykę kulturalną;
- Politykę w zakresie zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej;
- Politykę w zakresie bezpieczeństwa publicznego
- Poziom zorganizowania społeczeństwa obywatelskiego, grup obywatelskich inicjatyw itp.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łask na lata 2018-2022 obejmuje fundamentalne dziedziny polityki społecznej i tym samym staje się dokumentem planistycznym w zakresie lokalnej polityki społecznej, a nie jak to często bywa dokumentem strategicznym w zakresie pomocy społecznej.

22. IDENTYFIKACJA CELU GENERALNEGO I PRIORYTETÓW

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz konsultacji z Miejsko - Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Łasku przyjęto za cel generalny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2018-2022:

ORGANIZOWANIE WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH OGRANICZANIU OB- SZARÓW WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO

Cel generalny będzie realizowany poprzez wyznaczone cele strategiczne:

I. ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ

II. ZAPOBIEGANIE BEZROBOCIU I ŁAGODZENIE JEGO SKUTKÓW

III. ZINTEGROWANY SYSTEM WSPARCIA DLA OSÓB STARSZYCH
I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

IV. TWORZENIE GODNYCH WARUNKÓW ZAMIESZKANIA DLA WSZYSTKICH
MIESZKAŃCÓW

V. TWORZENIE WARUNKÓW DLA ROZWOJU KAPITAŁU KULTUROWEGO
I EDUKACYJNEGO

VI. TWORZENIE WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH ZDROWIU

VII. TWORZENIE SPRZYJAJĄCYCH WARUNKÓW ROZWOJU DLA RO-
DZIN Z DZIEĆMI

23. CELE STRATEGICZNE, KIERUNKI DZIAŁANIA I PRZEDSIĘWZIĘCIA

Nr	Kierunek działań strategicznych	Numer Przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie
CEL STRATEGICZNY: 1 - ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ			
K1	Diagnozowanie i monitorowanie problemów społecznych	K1P1	Monitorowanie problemów społecznych
K2	Współpraca z instytucjami i/lub podmiotami działającymi w obszarze integracji społecznej i zawodowej	K2P1	Współpraca instytucji działających na rzecz wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
		K2P2	Współpraca instytucji działających na rzecz osób bezrobotnych
		K2P3	Współpraca instytucji kulturalnych, oświatowych, placówek ochrony zdrowia
K3	System wsparcia na rzecz osób ubogich i podlegających wykluczeniu społecznemu	K3P1	Realizacja pracy socjalnej przez pracowników MGOPS na rzecz osób wykluczonych społecznie
		K3P2	Minimalizowanie skutków ubóstwa poprzez systematyczną pomoc rzeczową i finansową realizowaną przez MGOPS
K4	Prowadzenie działań z zakresu wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz uzależnionych od alkoholu i narkotyków	K4P1	Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
		K4P2	Opracowywanie i realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
		K4P3	Opracowywanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii
		K4P4	Współpraca z Ośrodkami Lecznictwa Odwykowego
		K4P5	Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa osobom z problemem uzależnień oraz osobom doświadczającym przemocy w rodzinie
		K4P6	Współpraca między instytucjami, podmiotami – głównie Policją, GOPS, służbą zdrowia, oświatą, Sądem oraz GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
		K4P7	Prowadzenie psychoedukacji rodziców/opiekunów w zakresie budowania relacji bez przemocy

K5	Zintegrowany system pomocy rodzinie dysfunkcyjnej	K5P1	Opracowanie i realizacja 3 - letniego programu wspierania rodziny
		K5P2	Zapewnienie wsparcia materialnego dla rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych
		K5P3	Realizacja przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Programuw zakresie dożywiania
		K5P4	Zapewnienie dostępu do specjalistów z zakresu pracy z rodziną niewydolną opiekuńczo - wychowawczo (asystent rodziny)
CEL STRATEGICZNY 2: ZAPOBIEGANIE BEZROBOCIU I ŁAGODZENIE JEGO SKUTKÓW			
K6	System wsparcia na rzecz osób bezrobotnych	K6P1	Praca socjalna z osobami/rodzinami w których występuje problem bezrobocia i które zostały objęte wsparciem MGOPS
		K6P2	Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy nas rzecz osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy
CEL STRATEGICZNY 3- ZINTEGROWANY SYSTEM WSPARCIA DLA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH			
K7	Stały monitoring sytuacji demograficznej gminy	K7P1	Diagnozowanie liczby osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych
K8	Rozwijanie form wsparcia i pomocy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	K8P1	Zapewnienie wsparcia materialnego dla osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych
		K8P2	Zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej
		K8P3	Zapewnienie aktywnego udziału osobom starszym w życiu kulturalnym
		K8P4	Zapewnienie dostępności do usług opiekuńczych, zdrowotnych, diagnostycznych i rehabilitacji dla osób starszych, niepełnosprawnych, długotrwale chorych
		K8P5	Kontynuacja działalności Środowiskowego Domu Samopomocy oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej
Cel strategiczny 4- TWORZENIE GODNYCH WARUNKÓW ZAMIESZKANIA DLA WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW			
K9	Wspieranie rozwoju mieszkalnictwa	K9P1	Pełna dostępność do mieszkań socjalnych i komunalnych

		K9P2	Utworzenie mieszkania chronionego
CEL STRATEGICZNY 5 -TWORZENIE WARUNKÓW DLA ROZWOJU KAPITAŁU KULTUROWEGO I EDUKACYJNEGO			
K10	Zagospodarowanie czasu wolnego dla mieszkańców i zapewnienie dostępu do placówek kulturalnych i edukacyjnych	K10P1	Organizacja czasu pozalekcyjnego dla dzieci i młodzieży na terenie szkoły np. zajęcia świetlicowe
		K10P2	Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty zajęć kulturalnych i sportowych
		K10P3	Zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego o charakterze opiekuńczo-wychowawczym
		K10P4	Realizacja projektów w obszarze edukacji i/lub kultury ze środków zewnętrznych dostosowanych do przeprowadzonej analizy potrzeb
CEL STRATEGICZNY 6 - TWORZENIE WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH ZDROWIU			
K11	Zapewnienie dostępu do stacjonarnej opieki zdrowotnej	K11P1	Pełna dostępność do podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej
K12	Promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia	K12P1	Promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia oraz profilaktyki zdrowia (współpraca placówek oświatowych, władz samorządowych, organizacji, instytucji i społeczności lokalnej)
CEL STRATEGICZNY 7 -TWORZENIE SPRZYJAJĄCYCH WARUNKÓW ROZWOJU DLA RODZIN Z DZIEĆMI			
K13	Tworzenie warunków do organizowania aktywnego wypoczynku dla rodzin z dziećmi	K13P1	Organizacja imprez integracyjnych, festynów dla całych rodzin- współpraca Urzędu Miasta, placówek oświatowych, placówek kulturalnych i GKRPA
K14	Budowanie systemu wsparcia materialnego dla rodzin	K14P1	Realizacja systemu stypendialnego i socjalnego dla dzieci i młodzieży
		K14P2	Realizacja Programów wsparcia materialnego rodzin np. Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny, Rodzina 500+, Program „Za Życiem”

24. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH

Przedsięwzięcie	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika w 2017 roku	Minimalna wartość kumulatywna wskaźnika w latach 2018-2022
CEL STRATEGICZNY: 1 - ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ			
Monitorowanie problemów społecznych	Liczba raportów z monitoringu	1	5
Współpraca instytucji działających na rzecz osób bezrobotnych	Liczba podmiotów, z którymi zawarto porozumienie i/lub podpisano list intencyjny o współpracy	1	1
Realizacja pracy socjalnej przez pracowników MGOPS na rzecz osób wykluczonych społecznie	Liczba rodzin objętych pracą socjalną	588	2940
Minimalizowanie skutków ubóstwa poprzez systematyczną pomoc rzeczową i finansową realizowaną przez MGOPS	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	201	1005
Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie	Liczba programów	1	2
Opracowywanie i realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba programów	1	5
Opracowywanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii	Liczba programów	1	5
Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa osobom z problemem uzależnień oraz osobom doznającym przemocy w rodzinie	Liczba osób którym udzielono poradnictwa np. liczba osób uczestniczących w programach edukacyjnych	25	100
Realizacja 3 - letniego programu wspierania rodziny	Liczba programów	1	2
Zapewnienie wsparcia materialnego dla rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	Liczba rodzin objętych wsparciem MGOPS z tytułu niewydolności opiekuńczo - wychowawczej	48	240

Realizacja przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Programów w zakresie dożywiania	Liczba osób objętych programem dożywiania	564	2820
Zapewnienie dostępu do specjalistów z zakresu pracy z rodziną niewydolną wychowawczo (asystent rodziny)	Liczba rodzin objętych pomocą asystenta	16	80
CEL STRATEGICZNY 2: ZAPOBIEGANIE BEZROBOCIU I ŁAGODZENIE JEGO SKUTKÓW			
Praca socjalna z osobami/rodzinami w których występuje problem bezrobocia i które zostały objęte wsparciem GOPS	Liczba rodzin objęta pomocą MGOPS z powodu bezrobocia	231	1155
CEL STRATEGICZNY 3- ZINTEGROWANY SYSTEM WSPARCIA DLA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH			
Diagnozowanie liczby osób starszych, niepełnosprawnych, długotrwale chorych	Liczba przeprowadzonych diagnoz	1	5
Zapewnienie wsparcia materialnego dla osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych	Liczba osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych wpieranych przez MGOPS	416	2080
Zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej (współpraca z DPS)	Liczba osób skierowanych do DPS	37	185
Zapewnienie dostępności do usług opiekuńczych, zdrowotnych, diagnostycznych i rehabilitacji dla osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	69	345
	Liczba uczestników zajęć ŚDS	32	160
	Liczba uczestników zajęć WTZ	23	100
Cel strategiczny 4- TWORZENIE GODNYCH WARUNKÓW ZAMIESZKANIA DLA WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW			
Pełna dostępność do mieszkań socjalnych i komunalnych	Liczba mieszkań o charakterze socjalnym	35	35
Utworzenie mieszkania chronionego	Liczba mieszkań chronionych	0	1
CEL STRATEGICZNY 5 -TWORZENIE WARUNKÓW DLA ROZWOJU KAPITAŁU KULTUROWEGO I EDUKACYJNEGO			
Organizacja czasu pozalekcyjnego dla dzieci i młodzieży na terenie szkoły np. zajęcia świetlicowe	Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia świetlicowe	820	4100

Zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego o charakterze opiekuńczo-wychowawczym	Liczba placówek wsparcia dziennego	9	9
CEL STRATEGICZNY 6 - TWORZENIE WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH ZDROWIU			
Pełna dostępność do podstawowej opieki zdrowotnej	Liczba placówek podstawowej opieki zdrowotnej	5	5
CEL STRATEGICZNY 7 -TWORZENIE SPRZYJAJĄCYCH WARUNKÓW ROZWOJU DLA RODZIN Z DZIEĆMI			
Organizacja imprez integracyjnych, festynów dla całych rodzin- współpraca Urzędu Miasta, placówek oświatowych, placówek kulturalnych	Liczba imprez organizowanych dla całych rodzin	3	15
Realizacja Programów wsparcia materialnego rodzin np. „Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny”, „Rodzina 500+”, Program „Za Życiem”	Liczba rodzin, które otrzymały „Ogólnopolską Kartę Dużej Rodziny”	112	560
	Liczba rodzin objętych programem „Rodzina 500+”	1955	9775
	Liczba rodzin objęta programem „Za życiem”	1	5

25. HARMONOGRAM, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ STRATEGII, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Nr	Kierunek działań strategicznych	Przedsięwzięcie	Lata realizacji					Podmioty odpowiedzialne za realizację	Źródła finansowania	
			2018	2019	2020	2021	2022			
CEL STRATEGICZNY: 1 - ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ										
K1	Diagnozowanie i monitorowanie problemów społecznych	Monitorowanie problemów społecznych	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	
K2	Współpraca z instytucjami i/lub podmiotami działającymi w obszarze integracji społecznej i zawodowej	Współpraca instytucji działających na rzecz wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS, PUP, PCPR	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	
		Współpraca instytucji działających na rzecz osób bezrobotnych	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS, PUP	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	
		Współpraca instytucji kulturalnych, oświatowych, placówek ochrony zdrowia	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS, placówki oświatowe, kulturalne, placówki ochrony zdrowia	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	
K3	System wsparcia na rzecz osób ubogich i podlegających wykluczeniu społecznemu	Realizacja pracy socjalnej przez pracowników MGOPS na rzecz osób wykluczonych społecznie	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	
		Minimalizowanie skutków ubóstwa poprzez systematyczną pomoc rzeczową i finansową realizowaną przez MGOPS	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	

K4	Prowadzenie działań z zakresu wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz uzależnionych od alkoholu i narkotyków	Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS, ZI	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
		Opracowywanie i realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS, GKRPA, ZI	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
		Opracowywanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS, GKRPA, ZI	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
		Współpraca z Ośrodkami Lecznictwa Odwykowego	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS, GKRPA, ZI, Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
		Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa osobom z problemem uzależnień oraz osobom doznającym przemocy w rodzinie	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS, ZI, OIK, Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
		Współpraca między instytucjami, podmiotami – głównie Policją, GOPS, służbą zdrowia, oświatą, Sądem oraz GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS, Policja, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, Sąd,	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
		Prowadzenie psychoedukacji rodziców/opiekunów w zakresie budowania relacji bez przemocy	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS, ZI, OIK	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła

K5	Zintegrowany system pomocy rodzinie dysfunkcyjnej	Opracowanie i realizacja 3 - letniego programu wspierania rodziny	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
		Zapewnienie wsparcia materialnego dla rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
		Realizacja przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Programu w zakresie dożywiania	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
		Zapewnienie dostępu do specjalistów z zakresu pracy z rodziną niewydolną opiekuńczo - wychowawczo (asystent rodziny)	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
CEL STRATEGICZNY 2: ZAPOBIEGANIE BEZROBOCIU I ŁAGODZENIE JEGO SKUTKÓW									
K6	System wsparcia na rzecz osób bezrobotnych	Praca socjalna z osobami/rodzinami w których występuje problem bezrobocia i które zostały objęte wsparciem MGOPS	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS, PUP	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
		Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy na rzecz osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, PUP, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
CEL STRATEGICZNY 3 - ZINTEGROWANY SYSTEM WSPARCIA DLA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH									
K7	Stały monitoring sytuacji demograficznej gminy	Diagnozowanie liczby osób starszych i niepełnosprawnych	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła

K8	Rozwijanie form wsparcia i pomocy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	Zapewnienie wsparcia materialnego dla osób starszych i niepełnosprawnych	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
		Zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
		Zapewnienie aktywnego udziału osobom starszym w życiu kulturalnym	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
		Zapewnienie dostępności do usług opiekuńczych, zdrowotnych, diagnostycznych i rehabilitacji dla osób starszych i niepełnosprawnych	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS, współpraca z PCPR i Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
		Kontynuacja działalności Środowiskowego Domu Samopomocy oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, ŚDS, WTZ, MGOPS, współpraca z PCPR i Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
Cel strategiczny 4 - TWORZENIE GODNYCH WARUNKÓW ZAMIESZKANIA DLA WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW									
K9	Wspieranie rozwoju mieszkalnictwa	Pełna dostępność do mieszkań socjalnych i komunalnych	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy,	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
		Utworzenie mieszkania chro-				x		Zasoby gminy oraz	Budżet Państwa, budżet

		nionego						jednostki organizacyj- ne gminy, MGOPS	ny, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Eu- ropejskiej, inne źródła
CEL STRATEGICZNY 5 -TWORZENIE WARUNKÓW DLA ROZWOJU KAPITAŁU KULTUROWEGO I EDUKACYJNEGO									
K10	Zagospodarowanie czasu wolnego dla mieszkańców i zapewnienie dostępu do placówek kulturalnych i edukacyjnych	Organizacja czasu pozalekcyjnego dla dzieci i młodzieży na terenie szkoły np. zajęcia świetlicowe	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyj- ne gminy, placówki oświatowe	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
		Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży poprzez roz- wijanie oferty zajęć kulturalnych i sportowych	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyj- ne gminy, placówki oświatowe, placówki kulturalne, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
		Zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego o charakterze opiekuńczo- wychowawczym	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyj- ne gminy,	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
		Realizacja projektów w obszarze edukacji i/lub kultury ze środków zewnętrznych dostosowanych do przeprowadzonej analizy	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyj- ne gminy, MGOPS, placówki oświatowe, kulturalne	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
CEL STRATEGICZNY 6 - TWORZENIE WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH ZDROWIU									
K11	Zapewnienie dostępu do stacjonarnej opieki zdrowotnej	Pełna dostępność do podstawo- wej i specjalistycznej opieki zdrowotnej	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyj- ne gminy, placówki ochrony zdrowia	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
K12	Promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia	Promowanie zdrowego i tywnego stylu życia oraz laktyki zdrowia (współpraca placówek oświatowych, władz samorządowych, organizacji,	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki ne gminy, placówki ochrony zdrowia, cówki oświatowe,	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła

		instytucji i społeczności lokalnej)						organizacje pozarządowe, MGOPS	
CEL STRATEGICZNY 7 - TWORZENIE SPRZYJAJĄCYCH WARUNKÓW ROZWOJU DLA RODZIN Z DZIEĆMI									
K13	Tworzenie warunków do organizowania aktywnego wypoczynku dla rodzin z dziećmi	Organizacja imprez integracyjnych, festynów dla całych rodzin- współpraca Urzędu Miasta, placówek oświatowych, placówek kulturalnych	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, placówki oświatowe, placówki kulturalne organizacje pozarządowe	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
K14	Budowanie systemu wsparcia materialnego dla rodzin	Realizacja systemu stypendialnego i socjalnego dla dzieci i młodzieży	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy,	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła
		Realizacja Programów wsparcia materialnego rodzin np. Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny, Rodzina 500+, Program „Za Życiem”.	x	x	x	x	x	Zasoby gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła

26. RAMY FINANSOWE

Ramy finansowe w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych określają szacunkowy limit środków, które gmina zamierza przeznaczyć na realizację zadań. Ramy finansowe zawarte w budżecie Gminy Łask będą aktualizowane w oparciu o dostępne środki budżetu.

Ponadto przewiduje się możliwość pozyskiwanych środków zewnętrznych (np. funduszy krajowych, Unii Europejskiej) przy czym możliwość zewnętrznego wsparcia będzie od wielkości środków przeznaczonych przez Unię Europejską na wsparcie rozwoju społecznego w Polsce, zasad podziału środków unijnych pomiędzy poszczególne województwa, zdolności przygotowania i realizacji konkretnych projektów dla Gminy Łask w sferze społecznej.

CELE STRATEGICZNE		2018 rok	2019 rok	2020 rok	2021 rok	2022 rok
1 - ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ	Kwota	1992628	1 996613	2 000606	2 004608	2 008617
2: ZAPOBIEGANIE BEZROBOCIU I ŁAGODZENIE JEGO SKUTKÓW		188608	192380	196228	200152	204155
3- ZINTEGROWANY SYSTEM WSPARCIA DLA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH		1053938	1 075017	1 096517	1 118447	1 140816
4- TWORZENIE GODNYCH WARUNKÓW ZAMIESZKANIA DLA WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW		0	0	0	80 000	20 000
5 -TWORZENIE WARUNKÓW DLA ROZWOJU KAPITAŁU KULTUROWEGO I EDUKACYJNEGO		341 000	341 000	341 000	341 000	341 000
6 - TWORZENIE WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH ZDROWIU		30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
7 -TWORZENIE SPRZYJAJĄCYCH WARUNKÓW ROZWOJU DLA RODZIN Z DZIEĆMI		24 510649	25 000862	25 500879	26 010897	26 531115

27.SPIS TABEL

TABELA 1. POWIERZCHNIA UŻYTKOWA (HA) GMINY ŁASK-----	15
TABELA 2. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY ŁASK WG MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA W LATACH 2015-2017 -----	17
TABELA 3. EKONOMICZNE GRUPY WIEKOWE MIESZKAŃCÓW GMINY ŁASK W LATACH 2015-2017 -----	20
TABELA 4. WSPÓŁCZYNNIK WSPARCIA MIĘDZYPOKOLENIOWEGO W GMINIE ŁASK W LATACH 2015-2017-----	27
TABELA 5. LICZBA MIESZKAŃCÓW WG EDUKACYJNYCH GRUP WIEKOWYCH W GMINIE ŁASK W LATACH 2015-2017	28
TABELA 6. URODZENIA, ZGONY I PRZYROST NATURALNY W GMINIE ŁASK W LATACH 2015-2017 -----	29
TABELA 7. LICZBA DZIECI UCZĘSZCZAJĄCYCH DO PLACÓWEK OŚWIATOWYCH PUBLICZNYCH I NIEPUBLICZNYCH NA TERENIE GMINY ŁASK W ROKU SZKOLNYM 2017/2018 -----	32
TABELA 8. LICZBA UDZIELONYCH PORAD W RAMACH PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ GMINACH POWIATU ŁASKIEGO W LATACH 2015-2016 -----	36
TABELA 9. LUDNOŚĆ PRZYPADAJĄCA NA APTEKĘ OGÓLNODOSTĘPNĄ WG GMIN POWIATU ŁASKIEGO W LATACH 2015-2016 -----	37
TABELA 10. LICZBA BEZROBOTNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY ŁASK ZAREJESTROWANYCH W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY, WG PŁCI W LATACH 2015-2017-----	40
TABELA 11. LICZBA BEZROBOTNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY ŁASK ZAREJESTROWANYCH W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY, WG WIEKU W LATACH 2015-2017-----	40
TABELA 12. LICZBA BEZROBOTNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY ŁASK ZAREJESTROWANYCH W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY, WG WYKSZTAŁCENIA W LATACH 2015-2017-----	41
TABELA 13. LICZBA BEZROBOTNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY ŁASK ZAREJESTROWANYCH W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY, WG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY W LATACH 2015-2017-----	41
TABELA 14. LICZBA POSZUKUJĄCYCH PRACY MIESZKAŃCÓW GMINY ŁASK ZAREJESTROWANYCH W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY, WG WIEKU, WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY W LATACH 2015-2017 -----	42
TABELA 15. PROJEKTY, PROGRAMY REALIZOWANE W LATACH 2015-2017 DLA OSÓB BEZROBOTNYCH POSZUKUJĄCYCH PRACY ZE ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH-----	45
TABELA 16. LICZBA OSÓB Z TERENU GMINY ŁASK, KTÓRYM PRZYZNANO ORZECZENIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI LUB STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, ZE WZGLĘDU NA SYMBOL W 2017 ROKU -----	48
TABELA 17. LICZBA OSÓB Z TERENU GMINY ŁASK, KTÓRYM PRZYZNANO ORZECZENIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI LUB STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, ZE WZGLĘDU NA SYMBOL ORAZ WIEK W 2017 ROKU -----	49
TABELA 18. LICZBA OSÓB Z TERENU GMINY ŁASK, KTÓRYM PRZYZNANO ORZECZENIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI LUB STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, ZE WZGLĘDU NA SYMBOL ORAZ STOPIEŃ W 2017 ROKU -----	50
TABELA 19. FUNKCJONOWANIE ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO I GRUP ROBOCZYCH DO SPRAW PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY ŁASK W LATACH 2015-2017 -----	51
TABELA 20. LICZBA RODZIN, KTÓRYM MGOPS W ŁASKU UDZIELI WSPARCIA Z POWODU BEZRADNOŚCI W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO W LATACH 2015-2017 -----	59
TABELA 21. RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA FUNKCJONUJĄCA NA TERENIE GMINY ŁASK W LATACH 2016-2017----	60
TABELA 22. WYBRANE RODZAJE PRZESTĘPSTW WSZCZĘTYCH I STWIERDZONYCH NA TERENIE GMINY ŁASK W 2017 ROKU -----	61
TABELA 23. UDZIAŁ PROCENTOWY (%) RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE WSPARCIA MGOPS W GMINIE ŁASK, ZE WZGLĘDU NA LICZBĘ OSÓB W RODZINIE W LATACH 2015-2017-----	63
TABELA 24. LICZBA ORAZ UDZIAŁ PROCENTOWY RODZIN Z DZIEĆMI KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE ŁASK W LATACH 2015-2017 -----	64
TABELA 25. LICZBA DZIECI W RODZINACH NIEPEŁNYCH OBJĘTYCH WSPARCIEM MGOPS W GMINIE ŁASK W LATACH 2015-2017 -----	65
TABELA 26. LICZBA RODZIN EMERYTÓW I RENCISTÓW OBJĘTYCH WSPARCIEM MGOPS W GMINIE ŁASK W LATACH 2015-2017 -----	66
TABELA 27. DOMINUJĄCE POWODY PRZYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE ŁASK W LATACH 2015-2017 -----	66
TABELA 28. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH PROGRAMEM POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA” W GMINIE ŁASK W LATACH 2015-2017 -----	67
TABELA 29. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH PRACĄ SOCJALNĄ ORAZ LICZBA OSÓB, Z KTÓRYMI ZAWARTO KONTRAKT SOCJALNY NA TERENIE GMINY ŁASK W LATACH 2015-2017 -----	68

28. SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. LICZBA LUDNOŚCI GMINY ŁASK W LATACH 2015 - 2017 -----	16
WYKRES 2. MODELE STRUKTURY LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI I WIEKU (PIRAMIDY WIEKU I PŁCI)-----	26
WYKRES 3. STRUKTURA PŁCI OSÓB ZAMIESZKAŁYCH NA TERENIE GMINY ŁASK W LATACH 2015-2017 -----	27
WYKRES 4. WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI BRUTTO DLA GMIN POWIATU ŁASKIEGO W LATACH 2015-2016 -----	33
WYKRES 6. LICZBA OSÓB Z PROBLEMEM ALKOHOLOWYM, KTÓRZY OTRZYMALI WSPARCIE Z MGOPSW ŁASKU W LATACH 2015-2017 -----	55
WYKRES 6. LICZBA OSÓB Z PROBLEMEM NARKOMANII, KTÓRZY OTRZYMALI WSPARCIE Z MGOPS W ŁASKU W LATACH 2015-2017 -----	57
WYKRES 8. RODZINY OBJĘTE POMOCĄ SPOŁECZNĄ W GMINIE ŁASK W LATACH 2015-2017 -----	63
WYKRES 9. LICZBA RODZIN Z DZIEĆMI KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE ŁASK W LATACH 2015-2017 -----	63
WYKRES 10. LICZBA RODZIN Z DZIEĆMI KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE ŁASK W LATACH 2015-2017 -----	64
WYKRES 10. LICZBA RODZIN EMERYTÓW I RENCISTÓW KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE ŁASK W LATACH 2015-2017 -----	65

29. SPIS MAP

MAPA 1. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY ŁASK -----	14
MAPA 2. UDZIAŁ PROCENTOWY (%) LUDNOŚCI GMINY ŁASK WG MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA W 2017 ROKU-----	18
MAPA 3. UDZIAŁ PROCENTOWY MIESZKAŃCÓW POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCI GMINY ŁASK W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM W 2015 ROKU-----	21
MAPA 4. UDZIAŁ PROCENTOWY MIESZKAŃCÓW POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCI GMINY ŁASK W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM W 2016 ROKU-----	22
MAPA 5. UDZIAŁ PROCENTOWY MIESZKAŃCÓW POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCI GMINY ŁASK W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM W 2017 ROKU-----	22
MAPA 6. UDZIAŁ PROCENTOWY MIESZKAŃCÓW POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCI GMINY ŁASK W WIEKU PRODUKCYJNYM W 2015 ROKU-----	23
MAPA 7. UDZIAŁ PROCENTOWY MIESZKAŃCÓW POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCI GMINY ŁASK W WIEKU PRODUKCYJNYM W 2016 ROKU-----	23
MAPA 8. UDZIAŁ PROCENTOWY MIESZKAŃCÓW POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCI GMINY ŁASK W WIEKU PRODUKCYJNYM W 2017 ROKU-----	24
MAPA 9. UDZIAŁ PROCENTOWY MIESZKAŃCÓW POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCI GMINY ŁASK W WIEKU POPRODUKCYJNYM W 2015 ROKU -----	24
MAPA 10. UDZIAŁ PROCENTOWY MIESZKAŃCÓW POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCI GMINY ŁASK W WIEKU POPRODUKCYJNYM W 2016 ROKU -----	25
MAPA 11. UDZIAŁ PROCENTOWY MIESZKAŃCÓW POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCI GMINY ŁASK W WIEKU POPRODUKCYJNYM W 2017 ROKU -----	25
MAPA 6. UDZIAŁ PROCENTOWY OSÓB BEZROBOTNYCH W STOSUNKU DO MIESZKAŃCÓW GMINY ŁASK W WIEKU PRODUKCYJNYM, WG MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA W 2015 ROKU -----	43
MAPA 7. UDZIAŁ PROCENTOWY OSÓB BEZROBOTNYCH W STOSUNKU DO MIESZKAŃCÓW GMINY ŁASK W WIEKU PRODUKCYJNYM, WG MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA W 2016 ROKU -----	44
MAPA 8. UDZIAŁ PROCENTOWY OSÓB BEZROBOTNYCH W STOSUNKU DO MIESZKAŃCÓW GMINY ŁASK W WIEKU PRODUKCYJNYM, WG MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA W 2017 ROKU -----	44

